ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΕΤΟΣ Ε'. ΑΡΙΘ. 59	*Ἐν Πειραιεῖ Αὔγουστος* 1889	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΚΑΙ ΩΣ ΚΟΙΝΗ ΤΩΝ ΛΟΓΙΩΝ ΓΛΩΣΣΑ

Ἐναρκτήριος λόγος

ΥΠΟ

H. C. MULLER (*)

Ὑφηγητοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ γραμματολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Ἀμστελοδάμου ἐκφωνηθεὶς τῇ 26ῃ Ὀκτωβ. 1888.

Ἀφιερωθεὶς δὲ τῷ καθηγητῇ διδάκτορι Aug. Boltz.

« Tu se' lo mio maestro
e 'l mio autore. »

ΔΑΝΤΗΣ

Ἡ περὶ πανεθνοῦς, παγκοσμίου γλώσσης ἰδέα ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἤδη ἀπησχόλησε τοὺς μεγίστους τῶν λογίων· παράδειγμα ὁ **Leibnitz** καὶ οἱ ἄλλοι, ὧν αἱ ἀπόπειραι κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου, πᾶσαι ἀθρόαι ἐναυαγησαν.

Τῷ ἡμετέρῳ αἰῶνι, τῇ ἐποχῇ ταύτῃ τῶν γιγαντιαίων μέσων τῆς συγκοινωνίας καὶ ἐν γένει τοῦ πανεθνισμοῦ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, ἐπεφυλάσσετο νὰ παράσχῃ εἰς τὰς ἀποπείρας ταύτας νέαν δύναμιν.

Περιοριζόμενοι εἰς τὰ τελευταῖα ἔτη ἀναμιμνησκόμεθα κατὰ πρῶτον τῆς μεγάλης διαδόσεως, ἣν ἔσχεν ἡ τεχνητὴ γλῶσσα **Volapük** τοῦ ποτὲ πρεσβυτέρου **Schleyer**. Ἐπιφυλασσόμενοι δὲ νὰ ἐπανέλθωμεν βραδύτερον ἐπὶ ταύτην λαμβάνομεν πρὸς τὸ παρὸν τὴν διάδοσιν αὐτῆς μέχρις Ἀμερικῆς, Κίνας καὶ Ἱσπανίας ὡς τρανὴν ἀπόδειξιν ὅτι διίπτατο τρόπον τινὰ ἐν τῷ ἀέρι ἡ τοιαύτη ἰδέα καὶ ὅτι μεγάλη εἶναι ἡ ἀναγκη ὀργάνου πανεθνοῦς συνεννοήσεως.

Ὄντως, ἀπὸ μακροῦ ἤδη χρόνου πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ **Volapük** ἐγένοντο δοκιμαὶ παρὰ διαφόρων διακεκριμμένων λογίων καὶ Ἀνθρωπιστῶν ἐν τῇ ἀληθεῖ καὶ γενικῇ τῆς λέξεως σημασίᾳ ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα ἡ Γραικικὴ ἢ κάλλιον ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα χρησιμοποιηθῇ, ὡς διεθνὴς γλῶσσα, ἅτε ἐγκλείουσα μεγάλα πρὸς τοῦτο πλεονεκτήματα καὶ ἰδίᾳ πρὸς ἐπιστημονικοὺς καὶ γραμματικοὺς σκοπούς.

Μετὰ σεβασμοῦ ἀναφέρομεν τὰ ὀνόματα τοῦ **Renieri** καὶ τοῦ **Eichthal**· ὁ τελευταῖος ἐν τοῖς διακοπεῖσιν ἔργοις αὐτοῦ, ἀρτίως εἰς βιβλίον παρὰ τοῦ υἱοῦ του ἐκδοθεῖσι. τὴν ἰδέαν ταύτην πνευματωδέστατα ὑπεστήριζεν Αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ **Eichthal** ἐξῃρθησαν διὰ μακρῶν ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ Μαρκησίου **Saint Hilaire**. Ἐν αὐτῷ ὑψηλότερον ἵσταται τοῦ ἑλληνισμοῦ ὁ Ἀνθρωπιστής, ὅστις ἔσπειρε μίαν ἰδέαν, ἧς οἱ καρποὶ βραδύτερον ἴσως θὰ καταδειχθῶσι.

Μετὰ τὸν δυστυχῶς θανόντα σοφὸν τοῦτον, φίλον τῆς Ἀνθρωπότητος ἐν Παρισίοις, ὁ **Boltz** ἐν Δαρμστατῃ ἀποβαίνει ἄξιος ἰδιαιτέρας πλήρους τιμῆς μνείας. Οὗτος οὐκ ὀλίγα ἔτη

(*) Λίαν εὐχαρίστως μεταδίδομεν τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ «Ἀπόλλωνος» τὸν περισπούδαστον καὶ ἐμβριθέστατον λόγον τοῦ διαπρεποῦς φιλέλληνος καὶ ὑφηγητοῦ τῆς Ἑλληνικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Ἀμστελοδάμου κ. Μύλερ ἐκφωνηθέντα ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐνάρξεως τῶν παραδόσεων αὐτοῦ ἐν μεταφράσει ἐκ τῆς Γερμανικῆς ὀφειλομένῃ εἰς ἀγαθὸν ἡμῶν συμπολίτην καὶ ἔγκριτον τοῦ Δικαίου Διδάκτορα οὗτινος τὰ ἐπιστημονικὰ ἔργα καὶ δημοσιολογικαὶ μελέται ἐξόχως ἐπηνέθησαν ὑπό τε τοῦ παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικοῦ κόσμου καὶ τοῦ τύπου.

τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς εἰς τὴν μελέτην τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀφιερώσας, ἐπ' ἐσχάτων αὖθις διὰ τοῦ ἐξαιρέτου αὐτοῦ ἔργου. «Ἡ ἑλληνική, ὡς κοινὴ τῶν λογίων γλῶσσα τοῦ μέλλοντος» ἀκρογωνιαῖον λίθον συνεισεκόμισεν εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ μεγάλου ἔργου, ὅπερ ἤδη πολλοὶ λόγιοι ἀπεργάζονται, καὶ οὗπερ τὸ τέρμα ἔσται ἡ ὡς τὰ μάλιστα δυνατὴ διάδοσις γνησίου πολιτισμοῦ καὶ ἐπιστήμης.

Ὡς γνωστὸν δ' ἐπίσης ὑποτίθεται τὸ ὅτι πρό τινων ἐτῶν ἡ Κυρία **Hauptmann Zwaanswijk** τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἐξήνεγκε. Ἐν τούτοις δὲν εἶναι τόσον κοινῶς γνωστὸν ὅτι ἐπίσης ἤδη ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἀνήρ τις, **Reyer** ἐν Τεργέστῃ, αὐτοδίδακτος πλήρης ἐνεργείας, θαυμάσιος ὄντως, πολλὰς δυσχερείας καταβαλὼν δι' εὐμαθῶν γλωσσικῶν μελετῶν ἐπέτυχε τοῦ αὐτοῦ ἀποτελέσματος, ὅλως ἀνεξαρτήτως τῶν ἄλλων.

Οἱ συνοπτικοὶ πίνακες αὐτοῦ τῆς γραμματικῆς καὶ τῶν κλίσεων, οὓς ἐδημοσίευσεν εἶναι ὠφελιμώτατοι διὰ τοὺς αὐτοδιδάκτους, καὶ οὕτω παρὰ τοῖς ἄλλοις μεγαλοις ἀνδράσι τῆς ἐπιστήμης κερδίζει ἐπίσης ὁ τῆς γυμναστικῆς οὗτος διδάσκαλος ἐν Τεργέστῃ τὸν δάφνινον στέφανον, ὃν παρέχει ἡ Ἀνθρωπότης ὡς βραβεῖον, εἰς τὸ ἀφιλοκερδῶς δρᾶν καὶ τὴν ἀπροκατάληπτον ἐπιστημονικὴν τάσιν.

Ταῦτα καὶ παρόμοιαι ἰδέαι ἐγένοντο ἀντικείμενον πραγματειῶν κατὰ τοὺς ἐπ' ἐσχάτων χρόνους ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης, ἐντεῦθεν δέ, δὲν εἶναι ἄπορον σήμερον ὅτε ἡ **Volapük** πολλῶν ὁπαδῶν τυγχάνει καὶ ἡ ἀσυμφωνία πολλῶν Βολαπουκιστῶν ἔτι πλέον ἢ πρότερον καταδεικνύει τὰ σκιερὰ μέρη τῶν τεχνητῶν γλωσσῶν, ὅτι περὶ τῶν ἄνω ῥηθεισῶν ἐργασιῶν ἐν πολλοῖς φύλλοις καὶ περιοδικοῖς λόγος ἐγένετο. Τί εἶναι πράγματι κοινή, διεθνὴς γλῶσσα;

Ἀκούσωμεν τοῦ γνωστοῦ ἐκ Παρισίων Κυρίου **Kerckoffs**, προέδρου τῆς Βολαπουκικῆς ἀκαδημίας, ὅστις πραγματεύεται μὲν εἰδικῶς τὴν Βολαπουκικήν, πλὴν ἡ γνώμη του δύναται νὰ ληφθῇ καὶ ὡς γενική.

Διὰ ταύτης νοεῖται (λέγει) γλῶσσα ἐκ συνθήκης, ἐλευθέρα τῶν ἐκ τῆς γραμματικῆς τῆς ὀρθογραφίας, καὶ τῆς προφορᾶς, δυσκολιῶν παρακολουθεισῶν τάς τε ἀρχαίας καὶ νεωτέρας γλώσσας, γλῶσσα, ἥτις τούτου ἕνεκα διὰ τὴν μεγάλην αὐτῆς ἁπλότητα νὰ δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ παρὰ τῶν πεπολιτισμένων λαῶν κατὰ τὰς διεθνεῖς αὐτῶν σχέσεις. Λαμβανομένου, δὲ ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ ἀντιζηλία τῶν ἐθνῶν μείζων σήμερον ἢ ἄλλοτε οὖσα δὲν ἐπιτρέπει τὴν παραδοχὴν τῆς γαλλικῆς, γερμανικῆς. ἢ ἀγγλικῆς ὡς τοιαύτης, πρὸς δὲ ὅτι ἡ γνῶσις τῶν γλωσσῶν τούτων δεῖται μακρῶν καὶ δυσχερῶν μελετῶν, δέον τότε νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἰδέα διεθνοῦς γλώσσης, ἥτις εἰς τὸν τηλεγραφικὸν ναυτικὸν κώδικα ἤδη υἱοθετήθη δὲν εἶναι ποσῶς ἄλογος ὡς συχνάκις ὑπεστηρίχθη.

Ὁ **Leibnitz** φαίνεται ὅτι εἶναι ὁ πρῶτος ὅστις συνέλαβε τὴν ἰδέαν κοινῆς γλώσσης, δηλαδὴ τεχνητῆς (προσποιητῆς ὡς τὴν ὀνομάζει)· ἀλλ' αἱ δυσκολίαι τῆς ἐπιχειρήσεως ὡς γράφει εἰς τὸν **Thomas Burnet** τὸν ἀπεκώλυσαν. Ἐπίσης ὁ **Descardtes** καὶ ὁ Ἰησουΐτης **Mersenne** ἐσκέφθησαν τοῦτο. Ἀλλὰ ἡ μόνη σπουδαία σχετικὴ ἐργασία τοῦ 17ου αἰῶνος εἶναι ἀναμφιρρήστως τὸ «**Essai d' un caractère graphique réel et d' une langue philosophique**» ὑπὸ **Wilkens** (Λονδῖνον 1888). Δυστυχῶς ὅμως ἡ ἐργασία τοῦ ἄγγλου ἐπισκόπου, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ συστήματα παγκοσμίας γλώσσης πρακτικῶς εἶναι ὅλως ἀνεφάρμοστος Ὁ κύριος **Kerckhoffs** προστίθησιν ὅτι δέον νὰ γίνῃ ἐξαίρεσις ὡς πρὸς τὴν **Volapük**, τοῦ **Schleyer** γλῶσσαν μεγίστης ἁπλότητος καὶ ἀριθμοῦσαν κατὰ χιλιάδας τοὺς ὁπαδοὺς καὶ ἐκτὸς τῆς Γερμανίας.

Ἐνταῦθα δὲν δυνάμεθα νὰ εἰσέλθωμεν εἰς λεπτομερείας ὡς πρὸς τὴν **Volapük**, διότι ἐκτεταμμένη σύγκρισις θὰ ἔφερεν ἡμᾶς μακράν. Ἐν τούτοις κατὰ τοιαύτην σύγκρισιν, καθ' ἣν πάντα τὰ μερικὰ σημεῖα μετὰ παραδειγμάτων θὰ διεφωτίζοντο οὐδόλως ὀφείλομεν νὰ λησμονήσωμεν ὅτι ἡ **Volapük** εἶναι καθαρῶς τεχνητὴ γλῶσσα καὶ ὅτι καὶ ἐὰν ἔτι ὁ ἐφευρέτης ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τὸν σκοπὸν νὰναβιβάσῃ ταύτην εἰς πανεθνῆ τῆς *ἐπιστήμης* γλῶσσαν, τοῦτο ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν κεῖται ἐν τῷ νῷ πάντων τῶν Βολαπουκιστῶν. Αὕτη χρησιμοποιεῖται μέχρι σήμερον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ ἀνθρώπων τῆς πράξεως, ἢ τῶν πρακτικωτέρων ἐπιστημῶν, ἐνῶ τοὐναντίον ὁ ἀριθμὸς τῶν γραμματοδιδασκάλων καὶ λογίων, ἰδίᾳ τῶν γλωσσομαθῶν, οἵτινες σπουδαίως ἀσχολοῦνται περὶ ταύτην εἶναι σχετικῶς ἀσήμαντος.

Τοῦτο ἴσως εἶναι ἡ αἰτία, δι' ἣν αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀκαδημίαι, ὡς ἐπίσης καὶ ἐν Ὁλλανδίᾳ, ἐπισήμως δὲν ἐπελήφθησαν, ταύτης, γεγονός, ὅπερ μὲ λυπεῖ ἄλλως, διότι ἡ σχετικὴ ἀξία τῶν τεχνητῶν γλωσσῶν δέον νὰ ἐρευνᾶται λεπτομερέστερον παρὰ τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐπιστήμης.

Ἕτεροι, ὡς ὁ συγγραφεὺς ἀρτίως δημοσιευθέντος τὰ μάλα ἐπιθετικοῦ κατὰ τῆς **Volapük** πονήματος, κατάδηλα ποιοῦνται τὰ πολλὰ ἁμαρτήματα καὶ τὰς πολλὰς ἀτελείας τῆς τεχνητῆς γλώσσης τοῦ **Schleyer**. Τοῦτο ὅμως οὐδόλως ἀλοιοῖ κατὰ τὴν γνώμην μου τὸ ὅτι ὁ **Schleyer** ἀληθῶς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ βίου του μέγαν ἀριθμὸν γλωσσῶν ἐσπουδασε, τὸ ὅτι τὸ ἔργον του εἶναι θαυμάσιον δοκίμιον ἀνθρωπίνης εὐφυΐας, καὶ τὸ ὅτι ἡ τεχνητή του γλῶσσα σημαντικὰς ὑπηρεσίας ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις παρέσχε.

Ἕτερος πάλιν, ὡς ὁ **Boltz**, καταλήγουσιν εἰς τὸ συμπέρασμα: Παραπλήσιαι ἀπόπειραι, ὡς ἐκεῖναι τοῦ **Leibnitz, ὡς** ἡ *Πασι* **lingua** τοῦ **Steiner** ὡς ἡ εὐφυὴς τοῦ **Parrat** «**Langue simplifiée**», δὲν δύνανται ἐν πάσῃ περιπτώσει ἢ νὰποτύχωσι, διότι παγκόσμιος γλῶσσα δυναμένη νὰ ἱκανοποιῇ τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας παντὸς λαοῦ καὶ χρόνου εἶναι οὐτοπία βεβαίως τοιαύτη, οἷα καὶ ἡ γενικὴ ἰσότης ἁπάντων τῶν ἀνθρώπων. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι μᾶς καθιστῶσιν ἐπίσης προσεκτικοὺς ἐπὶ τούτου, ὅτι τοιαύτη ἑνότης μόνον εἴς τινα ὑψηλότερον κάπως κύκλον δύναται νὰ ὑπάρξῃ, διότι ἐπιστήμη καὶ τέχνη πάντοτε σχηματίζουσιν εἶδος τι ἀριστοκρατίας τοῦ πνεύματος. Τὰ πλήθη (προστιθεῖσιν) δὲν ἀπεργάζονται παγκοσμίους γλώσσας, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐπιστήμης. Ἀπὸ πολλοῦ δὲ ἤδη ἦν ἐκπεφρασμένον, ὅτι ἀφότου ἡ λατινικὴ δὲν ἦτο πλέον ἡ γενικὴ ἐπιστημονικὴ γλῶσσα, ἄξιον λύπης ἐπῆλθε κενόν, ὅπερ κατέστησε τὴν εἰσαγωγὴν νέας ἐπιστημονικῆς παγκοσμίου γλώσσης τὰ μαλιστα ἐπιθυμητήν.

Δεόμεθα λοιπὸν, ἵν' ἁπλούστερον τοῦ **Kerckoff** ἐκφρασθῶμεν μέσου διεθνοῦς συνενοήσεως, ἰδίως κατὰ τὰ ἐπιστημονικὰ ὅρια, ἔνθ' ἄλλοτε ἡ λατινικὴ ἐχρησιμοποιεῖτο. Ἡ πρὸς τὰ πάλαι δὲ ἐπανοδος εἶναι ὅλως ἀδύνατος, διότι ἡ λατινικὴ εἶναι καὶ μένει ἐξ ὁλοκλήρου *νεκρὰ*, περιωρισμένη γλῶσσα, ἀνίκανος διὰ τοὺς χρόνους τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Δὲν εἶναι δὲ δυσχερὲς τὸν ἰσχυρισμὸν ἡμῶν τοῦτον ν' ἀποδείξωμεν καὶ διὰ λεπτομερειῶν.

Ἐὰν ἡ λατινικὴ λοιπὸν ᾖναι ἀνεπαρκὴς καὶ ἐὰν τὸ προσεχὲς μέλλον ἐπενέγκῃ ἴσως περιορισμὸν τῶν λατινικῶν μαθημάτων δυναμεθα ἐπίσης ἀφ' ἑτέρου κατὰ τῶν λοιπῶν νεωτέρων γλωσσῶν πολλὰς αἰτιάσεις νὰ φέρωμεν. Ἐν πρώτοις τὴν ὑπὸ **Kerckoff** προταχθεῖσαν ἀντιζηλίαν τῶν λαῶν. Δεύτερον τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ δικασκαλία τῶν γλωσσῶν τούτων, ἰδίᾳ ἡ στοιχειώδης διδασκαλία, εἶναι ἐλλιπής Προσθετέον δὲ ὅτι πολλαὶ ἐκ τῶν γλωσσῶν τούτων διὰ τὴν ἐξωτερίκευσιν νεωτέρων ἐννοιῶν καὶ τὴν σύνθεσιν τῶν λέξεων εἰσὶν ἀνεπαρκεῖς, ὅτι ὁ τρόπος τῆς μεταδόσεως τῶν νοημάτων ἐν ταῖς γερμανικαῖς ἢ ταῖς λατινικαῖς γλώσσαις συχνάκις σπουδαίας διαφορὰς παρουσιάζει κτλ.

Ἡ ἑλληνική, ὡς ἤδη ἐπὶ μακρὸν ὑπὸ τοῦ **Eichthal, Boltz** κτλ. ὑπεστηρίχθη, ἔχει τοὐναντίον πολλὰς ἀξιώσεις ἵνα λάβῃ τὸ γέρας κατὰ τὸν διεθνῆ τοῦτον ἀγῶνα.

Ἐθνικοὶ ἀνταγωνισμοὶ ὡς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ὀλίγον βαρύνουσι, διότι εἶναι ἡ παναρχαία γλῶσσα μικροῦ λαοῦ καὶ μικρᾶς χώρας. Ἡ γλῶσσα εἶναι πλουσία καὶ εὔηχος, σαφὴς καὶ προσδιοριστική, ἰδίᾳ δ' ἐπίσης πλουσία εἰς συνθέσεις, δύναται πάσας τὰς νεωτέρας ἐννοίας πλήρως νὰποδώσῃ καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐδώρησεν εἰς χιλιάδας λέξεων τὴν ζωήν.

Εἰς χιλιάδας σχολῶν ἐν ἁπάσῃ τῇ Εὐρώπῃ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς πανεπιστημίοις αὕτη διαμορφόνει μέρος τῆς διδασκαλίας, διότι ὄχι μόνον δεόμεθα πολυαρίθμων ἑλληνικῶν λέξεων κατὰ τὸν καθημερινὸν βίον, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρον τῆς ἰατρικῆς ἡμῶν τερματολογίας, καὶ τῆς γενικῆς ἐπίστης τῶν ὡραίων τεχνῶν τοιαύτης δεσπόζει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα. Προσθετέον δ' ἐνταῦθα καὶ τι ὅπερ κατὰ τοὺς σημερινοὺς πρακτικοὺς χρόνους ἐλησμονήσαμεν ἴσως ταχέως. τὴν ἄμεσον καὶ μεγάλην ἐπιρροὴν δηλαδὴ, ἣν ἀσκεῖ ἔτι ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἐπὶ τὴν σημερινὴν ἡμῶν κατασταστιν, ὡς τοῦτο ἄλλοτε ἐν συνεπτυγμένῃ φράσει συνεκεφαλαίου ὁ λατῖνος ποιητής.

« **Graecia capta ferum**
« **Victorem cepit** »

Δύο τινὰ μόνον εἰσὶν ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα, ὅπως ῥιζική τις μεταρρύθμισις πραγματοποιηθῇ, καὶ τὰ δύο ταῦτα εἰσὶ σχετικῶς ἐξεταζόμενα τόσον ἁπλᾶ ὥστε ἀποβαίνει ἀνεξήγητον διατὶ τοιαύτη τις ἰδέα πολὺ πρότερον δὲν ἐξηνέχθη.

Πρῶτον, πρέπει νὰ διδάσκηται ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς καὶ νὰ ἀρχώμεθα ταύτης ἀπὸ τῶν νεωτέρων τύπων. Τοῦτο δὲ γίγνεται εἰς ὅλας τὰς ζώσας γλώσσας, διότι δὲν ἀρχόμεθα διδασκόμενοι τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν βεβαίως διὰ τοῦ **Rabelais**, τὴν ἀγγλικὴν διὰ τοῦ **Chancer** καὶ οὕτω καθεξῆς

Δεύτερον, ἀνάγκη ἵνα ἡ γραμματικὴ διδασκαλία ἁπλοποιηθῇ καὶ ἑνοποιηθῇ, ἡ περὶ τὸ τυπικὸν μικρολογία νὰ λείψῃ, καὶ ἐν γένει ἡ σπουδὴ τῆς ἑλληνικῆς ὡς ζώσης γλώσσης νὰ γίνηται οὕτω ὥστε ἐν βραχεῖ χρόνῳ μεγάλα ἀποτελέσματα νὰ ἐπιτυγχάνωνται.

Μετὰ τούτων δὲ συνδέεται καὶ τὸ ὅτι δέον ἡ γνησία καὶ ζῶσα προφορὰ τῆς ἑλληνικῆς νὰ εἰσαχθῇ ἐν ταῖς ἡμετέραις σχολαῖς.

Αἱ μεταρρυθμίσεις αὗται, αἵτινες ἐπίσης ἀποτελοῦσι τὸ ἀκροθίνιον τῆς ἰδέας τοῦ εἰρημένου κυρίου **Reyer**, εἰσὶν κἄπως ἁπλαῖ καὶ ἤθελον βαθμιαίως εἰσαχθῆ, ἐὰν μόνον ἦν δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ συνεργασία τῶν διδασκάλων τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ ὑποστήριξις τῶν ἑκασταχοῦ ἀρχῶν.

Τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὸ ἔργον εἶναι εὐρυτάτη δημοσίευσις, καὶ δὲν ἀποκρύπτομεν ὅτι τὸ ἀντικείμενον δέεται χρόνου καὶ πόνων καὶ ὅτι θὰ προσκρούσωμεν καθ' ὁδὸν εἰς πολλὰς δυσχερείας ἀλλ' ἐπὶ τέλους τὸ εὐγενὲς τοῦ σκοποῦ εἶναι ἄξιον τοιούτων καμάτων.

Ἡ εἰσαγωγὴ τῆς γλώσσης γενήσεται κατὰ τὴν ἑξῆς μέθοδον, ὡς ὑπέδειξε γενικῶς ἤδη ὁ κύριος **Reyer**, ἰσχυρῶς ὑποστηριχθεὶς ἐν τῇ τάσει του ταύτῃ καὶ ὑπὸ τοῦ ἰταλοῦ κοινωνιολόγου **Salvadori**.

Κατὰ τὸ πρῶτον γυμνασιακὸν ἔτος διδαχθήσεται ἀντὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἡ *νέα* γλῶσσα ἥτις τοῖς φιλολόγοις οὐδὲν τὸ δυσχερὲς θὰ παράσχῃ, διότι ἡ σημερινὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ *νεωτερισθεῖσα* πως κοινὴ τῶν ἀρχαίων.

Ἡ ἀποκλειστικὴ διδασκαλία τοῦ ἀρχαίου τυπικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γίγνεται σήμερον σχεδὸν ἄνευ ἀποτελέσματος, διότι μεγίστη εἶναι ἡ διαφορὰ πρὸς τὰς νεωτέρας γλώσσας, διότι ἐπὶ τέλους ἡ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀκολουθουμένη γραμματικὴ μέθοδος εἰς τοὺς μαθητὰς μόνον ἀπέχθειαν διεγείρει, καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἐὰν δὲ τοὐναντίον ἡ σημερινὴ ζῶσα ἑλληνικὴ γλῶσσα κατὰ τινα ἐνιαίαν καὶ ἁπλουστέραν μέθοδον ἐδιδάσκετο, τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο θαυμασίως εὐνοϊκώτερον.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ βιβλιογραφία δὲν δύναται νὰ προσμετρηθῇ τῇ ἀρχαίᾳ, ἀλλ' ὅπως ἂν ᾖ ἡ μελέτη τῆς ζώσης γλώσσης εἶναι ἡ ἀρίστη βαθμὶς πρὸς τὴν βαθμιαίαν μάθησιν τῆς ἀρχαίας· εἰς τὰς ἀνωτέρας γυμνασιακὰς ταξεις δυνατὸν κατόπιν νὰ διδάσκηται ἡ γλῶσσα τῶν Δημοσθενῶν, Πλατόνων, καὶ Ὁμήρων.

Ἡ μέθοδος τοῦ **Reyer** ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἱδρυτοῦ αὐτῆς ἐδημοσιεύθη κατ' ἀφοριττικὸν μόνον (δυστυχῶς) τύπον πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἑλλάς», οὗ ἡ ἔκδοσις ὅμως ἐλλείψει συνεργασίας δὲν ἐξηκολούθησε.

Αἱ βάσεις τοῦ συστήματος εἰσὶν αἱ ἑξῆς, (αἵτινες ἄλλως ἐν τῷ Βιενναίῳ συνεδρίῳ τῶν Ἀνατολιστῶν τοῦ 1886 ἐπίσης προὐτάθησαν).

Grammatica una, δηλαδὴ ὁμοιότυπος γραμματικὴ δι' *ἁπάσας* τὰς σχολάς, ἑνότης γραμματικῶν ὅρων, ὁρισμῶν, καταταξέων καὶ πινάκων, καὶ ἐν γένει οἱ οὐσιώδεις ὅροι, τῆς διδασκαλίας πασης ἄλλης γλώσσης.

ΔΥΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ

ΜΑΣΣΑΛΙΩΤΙΚΟΙ ΘΟΥΡΙΟΙ (*).

Ἐν τῷ περιοδικῷ *Ἑστία* (τόμ. Θ'. σελ. 571) ἐδημοσιεύσαμεν ἀνέκδοτον Μασσαλιωτικὸν Θούριον τοῦ Ἀντωνίου Μαρτελάου, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς προσθήκη τῇ λαμπρᾷ μελέτῃ περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι Μασσαλιωτικοῦ Θουρίου τοῦ παρ' ἡμῖν διακεκριμένου λογίου κ. Ν. Γ. Πολίτου, δημοσιευθείσῃ ἐν τῷ *Παρθενῶνι* (τόμ. Β'. σελ. 1089) καὶ *Ἑστίᾳ* (τόμ. Δ'. σελ. 629). Εὑρόντες δὲ καὶ ἄλλους δύο ἔτι ἀνεκδότους ἐκρίνομεν καλὸν νὰ δημοσιεύσωμεν αὐτοὺς ἐν τῷ προσφιλεῖ ἡμῖν *Ἀπόλλωνι*, ἵνα καὶ οὗτοι χρησιμεύσωσιν ὡς προσθήκη τῇ ἐν λόγῳ τοῦ κ. Πολίτη μελέτῃ

Οἱ λογοτρῖται δὲν θὰ εὕρωσιν ἐν αὐτοῖς ποιητικὰς καλλονὰς καὶ τέχνην, ἀλλ' ἡμεῖς ἀδιαφοροῦμεν, καθότι νομίζομεν ὅτι οὐ μόνον ἔγγραφα, δυνάμενα νὰ διαχύσωσι φῶς εἰς τὴν ἱστορίαν, πρέπει νὰ δημοσιεύωνται, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἄτεχνοι στίχοι, ἔχοντες νῦν ἱστορικὴν ἀξίαν, καὶ κατὰ τοὺς τῆς δουλείας χρόνους ἠλεκτρίζοντες ἀπείρους ἀνθρώπους. Πρέπον εἶνε νὰ σεβώμεθα ὅ,τι δήποτε διήγειρε τότε τὸν ἱερὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ παρεσκεύαζε ψυχὰς ἑτοίμους ὑπὲρ τῆς πατρίδος νὰ θυσιάσωσι τὸ πᾶν.

Ἐκ τῶν ἀνεκδότων τούτων θουρίων ὁ εἷς εἶνε τοῦ Ζακυνθίου Θωμᾶ Λανελάκη (1) Ἔψαλλον δὲ αὐτὸν καὶ οἱ ἐν Γαστούνῃ Ἕλληνες, καθότι ὁ αὐτόσε Ἀγᾶς, κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1797, παρεπονεῖτο πρὸς τὸν προβλεπτὴν Ζακύνθου Φ. Βραγαδῖνον καὶ τοὺς συντίκους Φραγ. Μουτζᾶν, Ἰω. Ἡρακλειώτην καὶ Διον. Μοτζενῖνον, ὅτι οἱ Ζακύνθιοι, οἱ ὁποῖοι μετέβαινον εἰς Γαστούνην διὰ ἐργασίαν «ἦταν σεβαστοὶ ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ βαγιαδες, ἀλλὰ τινὲς «Ζακυθινοὶ ἔφερνον τὴν »χώραν ἄνω κάτω καὶ ἐσήκωναν τὸ κεφάλι τῶν βαγιαδωνε »μὲ κάποια τραγούδια» ὧν ἔστελλεν ἀντίγραφον. Τὰ τραγούδια ἦσαν στίχοι τινὲς γνωστοὶ τοῦ Ῥήγα καὶ ὁ ἑξῆς Θούριος ἀνέκδοτος μέχρι τοῦδε:

Μπρὸς παιδία τῆς πατρίδος,
Καὶ δι' ἡμᾶς, ἔρθασε ἡ ὥρα.
Ἕνας Τοῦρκος δὲν θὰ μείνῃ,
Στῶν Ἑλλήνωνε τὴν χώρα.
Ὁ καιρὸς τῆς δόξης ἦλθε,
Παλληκάρια θὰ φανῶμεν
Τὰς ἁλύσεις μας μποροῦμεν,
Νὰ πεταξωμε μακρά!
Στὰ ὅπλα Γραικοί, στὰ ὅπλα οὖλοι,
Ἂς χυθῇ αἷμα ἐχθρῶν.
Τῆς θρησκείας καὶ πατρίδος,
Ἂς χυθῇ ποταμηδόν.
Τί; ὁ Τοῦρκος νόμους πρέπει,
Αἰωνίως νὰ μᾶς δίδῃ;
Μὲ ἁλύσεις νὰ μᾶς δένῃ;
Νὰ μᾶς ἔχῃ σὰν σκυλιά;
Νὰ ὁρίζῃ ταῖς γυναῖκες,
Τὰ παιδιὰ καὶ τὴν τιμή μας.
Κὴ αὐτὴ ἐκείνη τὴ ζωή μας;
Οὖλα θἄνε ἑνὸς Πασᾶ;
Στὰ ὅπλα κ.τ.λ.
Τρέμετε, ἄτιμοι δυνάσται!
Θὰ χαροῦμεν λευθεριά.
Δειλοὶ τύραννοι, εἶν' ὥρα
Διὰ νὰ παύσῃ ἡ σκλαβιά.
Λεονταρόκαρδ' οἱ Γραικοί Ἕνε,
Καὶ σὰν τίγρι αἷμα διψᾶνε,
Ἐκεινῶνε, π' ἀτιμᾶνε
Τῆς Ἑλλαδος μας τὴ γῆ.
Στὰ ὅπλα κ.τ.λ.
Δὲν φοβούμεθα, γελᾶμεν,
Ἂν οἱ Τοῦρκοι εἶνε πολλοί.
Τέκνα ἤμεθα Ἑλλήνων,
Κ' ἥρωες ἐξακουστοί.
Εἰς τὴν Πόλι στὴν Ἀθήνα,
Θὲ νὰ λαμψῃ ὁ σταυρός.
Θὲ νὰ σφαξουμε τοὺς ἐχθρούς μας,
θὰ τελειώσῃ κ' ὁ ζυγός.
Στὰ ὅπλα κτλ.
Οἱ ἐχθροὶ θἄνε χιλιάδες,
Σὰν τὸ κῦμα στὸ γιαλό.
Μ' οἱ Γραικοὶ παλλικαράδες,
ἔχουν πίστι εἰς τὸ Θεό.
Ἡ θρησκεία καὶ πατρίδα
Εἶνε πράγματα ἱερα,
Κὴ ὁ Θεὸς μᾶς βοηθάει,
Ἂν μαχώμεθα γιὰ αὐτά.
Στὰ ὅπλα κτλ,

(*) Ἀργειοφυλακεῖον Ζακύνθου, φάκελλοι Κοινότητος καὶ Φωσκολιανὴ Βιβλιοθήκη Ζακύνθου, φάκελλος ἱστορικῶν ποιημάτων.

(1) Περὶ Λανελάκη Ὅρα Σ. ΔΕ Βιάζη Βλέμματα ἐπί τινων ποιήσεων ἐν «ποιητικῷ Ἀνθῶνι» φύλ. 6 — καὶ Π Χιώτη ἱστορ. ἀπομνη. τόμ 6.

Ἂς σφαγοῦμε γιὰ τὸ γένος,
Ἡ ζωὴ τί ὠφελᾷ.
Ἂν εἶν' δούλη ἡ πατρίς μας,
Κ' ἡμεῖς ζοῦμε στὴ σκλαβιά;
Μιὰ στιγμὴ κάλλιο νὰ ζοῦμε
Μέσα στὴ ἐλευθεριά,
Ἢ ἑκατὸν καὶ τόσα χρόνια,
Μὲ βασάνους καὶ σκλαβιά.
Στὰ ὅπλα κτλ.
Μπρὸς, στὸ αἷμα τῶν ἐχθρῶν μας,
θὰ ξυπνίσῃ ἡ λευθεριὰ,
Ποῦ βογκαει κοιμωμένη,
Στῶν προγόνων τὰ ὀστᾶ!
Δὲν ἀκοῦτε; Ἡ γῆ τρέμει,
Γιατὶ νἄβγῃ ἡ ἐλευθεριὰ
Προσπαθεῖ ἁρματωμένη,
Ἀπ' τὰ μνήματα ἱερά.
Στὰ ὅπλα κτλ.
Τῆς θρησκείας καὶ πατρίδος,
Ὦ ἀγάπη μας ἱερά,
Δός μας θάρρος καὶ δυνάμεις,
Πάντ' ὁμόνοια καὶ καρδιά.
Ὦ ἁγία Ἐλευθερία,
Ἀκολούθα μας καὶ σύ,
Ὅπως γίνῃ νέα Ἑλλάδα,
Σὰν τὸ πάλαι θαυμαστή.
Στὰ ὅπλα κτλ.

Ὁ προβλεπτὴς τότε ἀπήντησεν ὅτι τῇ Τουρκίᾳ συμφέρει νὰ εἶνε τῆς Ἑνετίας φίλη, νὰ μὴ τολμᾷ νὰ προσβάλλῃ τοὺς ἐργάτας Ζακυνθίους, ἀλλὰ νὰ ἀποστέλῃ αὐτῷ τὰ ὀνόματα τῶν ταραχοποιῶν. Ὁ Ἀγᾶς δὲν ἀνταπήντησε καὶ οὕτως ἔλαβε τέλος τοῦτο τὸ ἐπεισόδιον, ὅπερ τὸ πρῶτον ἡμεῖς ἱστοροῦμεν.

* *
*

Τοῦ Θουρίου τούτου εὕρομεν τρία ἀντίγραφα. Μεταξὺ τῶν δύο χειρογράφων ὑπάρχουσι μικραὶ παραλλαγαὶ καὶ εἰς ἓν ἐκλείπει καὶ μία στροφή.

Ὁ Λανελάκης ποιῶν τὸν θούριον, ὡς ὁ ἀναγνώστης βλέπει, ἐμιμήθη τὸν Ῥουζὲ Λελίλ.

Ἡ στροφὴ: «*Μία στιγμὴ κάλλιο νὰ* ζοῦμεν κ.τ.λ.» εἶνε μίμησις τοῦ διστίχου τοῦ Ῥήγα.

«Καλλίτερα μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωὴ
»Παρὰ σαράντα χρόνια σκλαβιὰ καὶ φυλακή.»

Ἀλλ' ἡ ἰδέα αὕτη τοῦ Ῥήγα εὑρίσκεται σχεδὸν εἰς τὸ ἑξῆς δίστιχον τῆς τραγῳδίας *Κάτωνος* τοῦ **Addisson** ἥτις ἐδιδάχθη τὸ 1713 **A day, an hour of virtuous liberty je Worth a Whole eternity in bondag.**

Περιεργότερον δὲ πάντων εἶνε ὅτι ὁ Σολομὸς ἀνέγνωσε τὸν Θούριον καὶ ἐμιμήθη αὐτὸν λίαν δουλικῶς εἰς τὴν στροφήν:

Τρέχουν ἅρματα χιλιάδες
Σὰν τὸ κῦμα εἰς τὸ γιαλὸ
Ἀλλ' οἱ ἀνδρεῖοι παλληκαράδες
Δὲν ψηφοῦν τὸν ἀριθμόν.

καὶ εἰς τὴν στροφήν:

Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένα
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερὰ
Κ' σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένα
χαῖρε ὦ χαῖρε Ἐλευθεριά.

* *
*

Ὁ δεύτερος Μασσαλιωτικὸς Θούριος εἶνε ἐπίσης κατὰ μίμησιν τοῦ Ῥουζὲ Λελὶλ καὶ ἐστιχουργήθη εἰς κακόζηλον ἰταλικὴν φωνὴν καὶ λίαν ἀτέχνως τῷ 1798.

Ἰδοὺ αὐτὸς μετὰ ἑλληνικῆς μεταφράσεως

Tutti avanti palicari;
Della gloria arrivera
Il bëato e santo giorno
Che la Grecia acquisterà
Il suo posto un 'altra volta
I nemici scaneremo
Che ci voglion servi ancora
E a soffrir cosi cescemo.
All' armi fratelli Greci.
I battaglioni formemo
Chi è Greco dever correr
Per la patria a morir
Adesso ὑπὲρ πάντων ὁ ἀγών
I battaglioni formemo.
Avanti Greci avanti.
Cosa voglion i Turchi adesso?
Il sultano, i bei gli aga?
I cristiani ajuteranno.
Il buon Dio avrà pietà.
Pure in Crecia coraggiosi
A combatter pronti sono,
Altri anco a morir
Per la patria petti hanno.
All' armi κ.τ.λ.

Ἰδοὺ ἡ μετάφρασις «Ὅλοι ἐμπρὸς παλληκάρια, θὰ ἔλθῃ » τῆς δόξης ἡ ἱερὰ καὶ ἁγία ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ Ἑλλὰς » θὰ ἀνακτήσῃ τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς θέσιν. Θὰ φονεύσω- » μεν ὅλους τοὺς ἐχθροὺς, οἵτινες μᾶς θέλουσι δούλους, » καὶ οὕτω παύουσι τὰ δεινά μας».

« Εἰς τὰ ὅπλα ἀδελφοὶ Ἕλληνες, σχηματίσωμεν τὰς φά- » λαγγας. Ὅστις εἶνε Ἕλλην πρέπει νὰ τρέξῃ καὶ ὑπὲρ » τῆς πατρίδος νὰ ἀποθάνῃ. Εἶνε ὑπὲρ πάντων ὁ ἀγών, » σχηματίσωμεν τὰς φάλαγγας. Ἐμπρὸς Ἕλληνες Ἐμπρός.

« Τί ζητοῦσι τώρα οἱ Τοῦρκοι, ὁ Σουλτανος, οἱ βέηδες » καὶ ἀγάδες; Οἱ χριστιανοὶ θὰ μᾶς συνδράμωσιν. Ὁ καλὸς

» Θεὸς θὰ ἔχῃ εὐσπλαγχνίαν. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχουσιν
» ἐπίσης θαρραλέοι νὰ πολεμήσωσιν ἕτοιμοι, καὶ ἄλλοι, ἂν
» ἀποθνήσκωσι, διὰ τὴν πατρίδα ἔχουσι στήθη.

«Εἰς τὰ ὅπλα κτλ.»

Ἐν Ζακύνθῳ Ἰούνιος 1889.

Σ. Δε Βιαζης.

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΩΝ.

(Συνέχεια προηγ. φυλλαδίου.)

Αὗταί εἰσιν αἱ γενικώτεραι ἀφορμαὶ καὶ κυριώτεροι λόγοι πρὸς τὴν σπανιότητα τῶν γραμματοσήμων. Ἡ ἐπικρατοῦσα ἰδέα, ὅτι αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς ἀποστάσεως τῶν χωρῶν, στερεῖται τελείως ἀληθείας· διότι ἡ ναυτιλία καὶ αἱ διεθνεῖς σχέσεις ἀπεσκόρακισαν τὴν ἀφορμὴν ταύτην· ἐὰν δέ ποτε συμβῇ τὰ γραμματόσημα ἔθνους τινὸς ἀπομεμακρυσμένου νὰ εἶνε σπάνια, τοῦτο πηγάζει οὐχὶ ἐκ τῆς ἀποστασεως, ἀλλὰ τῆς ὀλιγότητος τῶν σχέσεων. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ παλαιότης ὀλίγῳ μόνον ἰσχύει· καθ' ὅτι ὅσῳ παλαιῶς καὶ ἂν ἐξεδόθησαν ἐκεῖνα, ἡ εὐρύτης τῶν σχέσεων διασπείρει αὐτὰ πανταχοῦ καὶ καθίστησι κοινά. — Παρὰ τὰς προεκτεθείσας ὅμως περιπτώσεις τῆς σπανιότητος, συχνάκις εἰδικοὶ ὅλως λόγοι διά τινα γραμματόσημα ἐπιταττουσι ταύτην. Διότι παρατηρητέον τῆς εἰδικότητος ταύτης ἐν τῆς **Barbados** (Ἀντίλλης) εἶνε ἐκ τῶν δεδιχασμένων, ἐξ ὧν εἰκότως ὀλίγα ὑπάρχουσιν· ἐπειδὴ ἐπὶ τοσούτῳ μόνον ἐκυκλοφόρησαν τοιαῦτα, ἐφ' ὅσῳ ὑφίστατο ἡ ἀνάγκη τῆς χρήσεως γραμματοσήμων μετὰ τῆς τιμῆς, ἥτις ἐπεγράφη· ἅμα δ' ὅλως ἐπληρώθη κανονικῶς ἡ ἀνάγκη—δηλ. ἐξεδόθη τὸ καταλληλον γραμματόσημον—ἐξέλιπον καὶ ταῦτα. Ὡσαύτως ἐκ τῶν σπανιωτέρων κατέστη τὸ ἐξ ἐπιτακτικῆς ἐπίσης ἀνάγκης προελθὸν μετὰ χειρογράφου ἐπιγεγραμμένης τιμῆς. ἐν τῆς **Griqualand** καὶ ἄλλα ἄλλως

Ἀλλ' ἡ σπανιότης τῶν γραμματοσήμων παρέσχε λαβὴν πολλοῖς πρὸς ἀπομιμήσεις αὐτῶν. Ἐπειδὴ δηλ. τὰ σπάνια ταῦτά εἰσι δυσευρετώτατα, ἐνίοτε καὶ ἀνύπαρκτα πλέον, ἐπομένως δὲ κενὸς ὁ τόπος αὐτῶν ἐν ταῖς συλλογαῖς θὰ ἔμενε, καὶ ἄσχημος θέα θὰ προήρχετο ἐκ τῆς ἐλλείψεως ταύτης, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἄλλα, κατέχοντα τὰς οἰκείας αὐτῶν θέσεις, διὰ ταῦτα πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ ἀσχήμου ἐπενοήθησαν αἱ ἀπομιμήσεις. Τότε τὰ δι' ἀπομιμήσεως καταλαμβάνουσι τὰς θέσεις τῶν σπανίων. Ἑπομένως τοιαῦτας ἀπομιμήσεις κατέχομεν πλείστας, ἅτε πολλῶν καὶ τῶν σπανίων Ἀλλ' οἱ ἔμποροι τῶν γραμματοσήμων καταχρώμενοι πολλάκις τὴν εὐπιστίαν καὶ ἄγνοιαν τῶν πελατῶν των πωλοῦσι τὰ ψευδῆ ὡς ἀληθῆ. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ τινες ἀσυνειδητότεροι ἀπεμιμήθησαν οὐχὶ παλαιὰ καὶ δυσεύρετα, ἀλλ' αὐτὰ τὰ ἐν ἐνεργείᾳ, καὶ πωλοῦσι ταῦτα εἰς τὴν τιμὴν τῶν ἀληθῶν, ὡς ὄντως ἀληθῆ, ἤτοι ἀκριβῶς παραποίησιν τῶν γραμματοσήμων ἐποιήσαντο. Ἐπειδὴ δὲ βεβαίως τὰ γραμματόσημα ἐκπροσωποῦσιν ἀξίαν, ἡ παραποίησις αὐτῶν ἐθεωρήθη ἔγκλημα καὶ κατὰ τοὺς νόμους τιμωρεῖται. Ὁ ἀναφερθεὶς κ. **J. W. Palmer** θεωρεῖται ὁ ἀπηνέστερος διώκτης τῶν παρακεχαραγμένων γραμματοσήμων, καὶ ἄλλοτε δὲ ἐχρημάτισεν εἰσηγητὴς νομοσχεδίου τινος ἐν τῇ Ἀγγλικῇ βουλῇ, περὶ παραποιήσεως τῶν γραμματοσήμων, ἐπιφορτισθεὶς πρὸς τοῦτο ὑπ' αὐτῆς τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ κυριωτέρα χώρα τῶν παραποιήσεων ἐστὶν ἡ Γερμανία. Μυριάδες κιβδήλων κυκλοφοροῦσι καὶ δυσυπολόγιστα ἀποβαίνουσι τὰ παραχαραχθέντα. Καὶ τὰ ἐλαχιστον σπανίζοντα παρεχαράχθησαν. Τὰ τῆς **Belgedorf, Heligoland,** Ἰταλίας 1863, Ἰαπωνικοῦ κράτους, Λυβέκης, **Mecklemburg** ἀμφοτέρων (**Schwerin** καὶ **Strelitz**). **Modena Oldemburg, Parma** καὶ ἕτερα τόσα ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐκιβδηλεύθησαν. Ἄπειρα δ' ἀπαντῶνται τὰ παραπεποιημένα τῶν Ἀμερικανικῶν ἐθνῶν, καθ'ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν τοιούτων εἰσὶ σπάνια — Ἀλλὰ θέλει δέ τις ἐρωτήσει πῶς διακρίνομεν τὰ κίβδηλα τῶν γνησίων. Ἰδοὺ λοιπόν. Πρώτιστον τεκμήριον τῆς κιβδηλίας των προκύπτει ἐκ τῆς ἀνυπαρξίας ἐπ' αὐτῶν τῶν ταχυδρομικῶν σφραγίδων, ἅτε μὴ προβάσης τῆς ἀσυνειδησίας τῶν κιβδηλοποιῶν μέχρι τοῦ σημείου τούτου. Κατὰ τοῦτο καταρτίζων τις συλλογὴν δέον ν' ἀποφεύγῃ τὰ ἀσφράγιστα. Δεύτερον τὸ λίαν καινουργὲς αὐτῶν· διότι γραμματόσημον τοῦ 1850, τόσῳ καινουργὲς καὶ καθάριον, ὡσεὶ χθὲς ἐξῆλθε τοῦ ταχυδρομείου, βεβαιότατα προκαλεῖ ὑπονοίας. Ἴσης δὲ δυνάμεως πρὸς ταῦτα ἔνδειξις ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς τεχνικῆς ἐπεξεργασίας τῶν γραμματοσήμων. Καθ' ὅτι οἱ ἀπομιμηταί, εἴτε ἐξ ἀδαημοσύνης, εἴτε καὶ ἐν μέρει ἀφροντιστοῦντες, συχνάκις ἀποτυγχάνουσιν ἐν τῇ καλλιτεχνικῇ ἀπομιμήσει καὶ τελειότητι τοῦ γραμματοσήμου, ὥστε εὐκολώτατα διαφαίνεται ἡ κιβδηλία αὐτῶν. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἀνάγκη τῆς γνώσεως τῆς καλλιτεχνίας τοῦ πρωτοτύπου, πρὸς διαγνωσιν τοῦ ψευδοῦς, διότι, ὡς εἶπον, ὑπάρχει σταθερός τις βαθμὸς ἐπεξεργασίας ἐν τοῖς γραμματοσήμοις, ὑπὸ τὸν ὁποῖον σχεδὸν πάντοτε γίγνονται αἱ ἀπομιμήσεις Μόνον οἱ κ. κ. **Gebrüder Senf** ἐν Λειψίᾳ ἀνεδείχθησαν ἔξοχοι περὶ τὰς ἀπομιμήσεις. Ἐξ ἴσου δ' ἔντιμοι ἀπομιμοῦνται τὰ παλαιὰ καὶ δυσεύρετα διὰ συλλογὰς μόνον, ἐπιτυποῦντες διὰ μελάνης τὰς λέξεις **facsimile** (=πανομοιότυπον) ἢ **falsch** (=ψευδές). Ἀπομιμούμενοι δὲ ἰδίως τὰ Ἀμερικανικὰ ἤτοι τὰ καλλιτεχνικώτερα, ἄρα καὶ τὰ δυσχερέστερα, τοσούτῳ ἐπιτυγχάνουσι, τηλικαύτην ὁμοιότητα ἀποδίδουσι τοῖς ἀπομιμουμένοις, ὥστε ἐὰν ὑπῆρχον αἱ ταχυδρομικαὶ σφραγῖδες, οὐδὲ ὁ δεξιώτατος γραμματοσημολόγος θ' ἀνεκάλυπτε τὸ πρᾶγμα. Δύνασθε νὰ παραβάλλητε τὸ γνήσιον καὶ τὸ ψευδὲς καὶ ν' ἀμφιβάλλητε ἐὰν ὄντως εἶνε ψευδὲς ἢ ἐκ προθέσεως σᾶς τὸ λέγουσι τοιοῦτο πρὸς ἀστεϊσμόν. Μάλιστα ἡ δεινότης αὐτῶν καταδείκνυται ἐν τῇ λαμπροτάτῃ σειρᾷ τῶν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καλλιτεχνικωτάτων γραμματοσήμων, τῶν φερόντων τὰς Ἑλληνικὰς θεότητας, τιμωμένων δὲ ἀπὸ 2 cents—60 dollars. ὧν ἡ ὁμοιότης ἱκανοποιεῖ καὶ τὰς ἀπαιτητικωτέρας ἀπαιτήσεις τοῦ στρυφνοτέρου ἀνθρώπου. Ἐν ᾧ δὲ τοιαῦτα ἀληθῆ τιμῶνται ὑπὲρ τὰ 1500 φράγκα παρὰ τῶν γραμματοσημεμπόρων, οἱ κ. κ. **Gebrüder** τὰ πανομοιότυπα (24 τὸ ὅλον) ἀντὶ τριῶν μόνον φράγκων πωλοῦσιν.

Αἱ ἀπομιμήσεις αὗται κατηργημένων γραμματοσήμων οὐδαμῶς καταδιώκονται ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐθνῶν, καθ' ὅσῳ οὐδεμία βλάβη ἐκπηγάζει παρὰ τούτων. Μάλιστα δέ, καθ' ἡμᾶς, εὐεργετικοὶ καθίστανται ἐπὶ μέρους οἱ ἀπομιμηταὶ τοῖς γραμματοσυλλέκταις, ἅτε παρέχοντες τὸ μέσον τῆς ἀποκρούσεως τῶν ἀσχημιῶν πάσης συλλογῆς· πλὴν ἐξ ἄλλου ἡ εὐεργετικότης αὕτη αἰσθητῶς ἐλαττοῦται, ὅταν ἀποβλέψωμεν ὅτι ἡ παραγωγὴ τῶν κιβδήλων ἐπιφέρει τὴν αὔξησιν τῆς τιμῆς τῶν ἀληθῶν· ἐπειδὴ αἱ ἀπομιμήσεις γραμματοσήμου τινὸς ἀγγέλλουσι τὴν ἐξαφάνισιν τῶν ἀληθῶν, ὥστε οἱ κατέχοντές τινα τούτων ὑπερόγκως πωλοῦσιν αὐτά.

Ἰδοὺ λοιπὸν τὰ γραμματόσημα καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ὠφελήματα. Ἐξευτελιζόμενα καὶ καταφρονούμενα, ταπεινούμενα καὶ παρερριμμένα, εὐγενέστατα προσόντα ὅμως προβάλλουσι, διασπείροντα πλοῦτον γνώσεων πρὸς ἐκμάθησιν καὶ εἰκρίσεις δὲ καὶ σκέψεις σπουδαίας ἐμβάλλοντα καὶ αὐτοῖς ἔτι τοῖς ἀστόργως ἀδικήσασι τὴν τιμήν των. Ἀλλὰ τί πρὸς τοῦτο Ἐὰν οἱ πολλοὶ ἀδαεῖς τοῦ πράγματος, καὶ ἀσπουδεὶ κρίνοντες μετὰ χλευασμοῦ ἀπολακτίζουσιν αὐτά, οὐδὲν ἐκ τούτου προσάπτεται αὐτοῖς. Διότι μή τοι ἡ ἐσφαλμένη γνώμη τινῶν δύναται νὰ μειώσῃ τὴν ἀξίαν οἱουδήποτε ἀντικειμένου οὐσιωδῶς κεκτημένου τοιαύτην; ἢ μή τοι ἡ σκαληνὴ κρίσις σκαληνοτέρου νοῦ δύναται νὰ ἐξαφανίσῃ ἀξίαν καὶ εὐγένειαν ἀόρατον τῇ ἀμβλυωπίᾳ του; Καὶ πάλιν δὲ ἐάν τινες χρῶνται κακῶς τοῖς γραμματοσήμοις, οὐδὲν ἀπὸ τούτου κατ' αὐτῶν. Οὐ δ' ἐπιστήμη τις ἢ τέχνη, ἐπειδή τινες κακῶς γνωρίζουσι καὶ χρῶνται αὐτῇ, εἶνε κακή· ἡ ἀξία της ὑπαρχει πάντοτε καὶ ἡ μεγαλειότης της διαλάμπει. Καὶ οἱ ἀνεπεξέργαστοι ἀδάμαντες εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀγρίου Ἰνδοῦ εἰσὶ λίθοι σκληροὶ μόνον μηδαμινοί, ἐν δὲ ταῖς τοῦ τεχνίτου κειμήλια πολυτιμότατα ἀποβαίνουσιν. Ἀλλὰ τέλος ἡ συλλογὴ τῶν γραμματοσήμων ἐκ τῶν προεκτεθέντων πάντων, πλείστων ὀφελειῶν πάροχος καταδεικνυμένη καὶ ἐπιστημονικὴ ἀκριβῶς διατριβή, τακτέα ἐν ταῖς καλλίσταις καὶ εὐγενεστέραις ἐνασχολήσεσι τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐν Πειραιεῖ, κατὰ Μάρτιον, 1889

Κ. Ν Χ.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Α ΔΑΜΑΛΑΣ.

Ὁ διάσημος καλλιτέχνης Ἀριστείδης Α. Δαμαλᾶς ἡ εὐγενὴς ἐκείνη ὕπαρξις ἥτις ἀπέσπα ὡς μαγνήτης τὰς συμπαθείας καὶ τὸ διαφέρον διὰ τῶν φλογερῶν αὐτοῦ βλεμμάτων καὶ τῆς ζωηροτάτης ὅσον καὶ ὡραίας φυσιογνωμίας αὐτοῦ ἐξ ἧς δικαιώτατα ἐπωνομάσθη καὶ προσηγορεύετο παρ' ἁπάντων «Ἀπόλλων τῆς μεσημβρίας» ὁ διὰ τῆς σπανίας καὶ μοναδικῆς δυνάμεως τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ θελήσεως ἐν βραχυτάτῳ καταρτισθεὶς ἠθοποιὸς καὶ τάχιστα ἀνακυριχθεὶς ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων τοῦ κόσμου ὁ μέγας καὶ πρώτιστος καλλιτέχνης τῆς Γαλλικῆς σκηνῆς ἀποσπάσας οὕτω τὸν θαυμασμὸν καὶ τὰς ἐπευφημίας τῶν δύο κόσμων, τὴν εὐγνωμοσύνην δὲ καὶ τοὺς ἀκραιφνεῖς ἐπαίνους τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ταύτῃ τιμῇ, ἣν τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι διὰ τῆς τέχνης καὶ τῶν ψυχικῶν αὐτοῦ ἀρετῶν περιεποιήσατο, ἐπέπρωτο ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητός του καὶ τῇ ἐστεμμένῃ σταδιοδρομίᾳ τοῦ εὐγενοῦς σταδίου του νὰ ῥίψῃ εἰς ἄληκτον πένθος φιλοστοργότατα ἀγαπῶσαν αὐτὸν μητέρα, πεφιλημένους ἀδελφοὺς καὶ βαρυπενθοῦσαν σύζυγον, εἰς βαθεῖαν δὲ λύπην τοὺς ἐκ τοῦ σύνεγγυς γνωρίσαντας καὶ καθόλου ἐκτιμήσαντας τὴν εὐγένειαν τοῦ ἤθους καὶ τὰ ψυχικὰ αὐτοῦ πλεονεκτήματα διὰ τοῦ προώρου θανάτου του, ἐπισυμβάντος ἐν Παρισίοις τῇ $^{6}/_{18}$ Αὐγούστου.

Ὁ πολύκλαυστος καλλιτέχνης Ἀριστείδης Δαμαλᾶς γεννηθεὶς ἐν τῇ ἡμ. πόλει τῇ 6 Ἰανουαρίου τοῦ 1855 καὶ τὰς ἐγκυκλοπαιδικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἐν τοῖς ἡμ. σχολείοις ποιησάμενος, μετέβη κατόπιν εἰς Μασσαλίαν, Παρισίους καὶ Λονδῖνον πρὸς ἐκμάθησιν τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, ἐν αἷς κράτιστα τελειοποιηθεὶς ἐπανέκαμψεν εἰς Ἀθήνας παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ. Ὁ θόρυβος ἐν τούτοις καὶ αἱ ἐντυπώσεις τοῦ Παρισινοῦ βίου δὲν ἠδύνατο ἢ πεπρωμένως νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τοῦ φύσει ζωηροῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν θερμῶν αἰσθημάτων τῆς τρυφερᾶς αὐτοῦ καρδίας δι' ὃ μᾶλλον Παρισινὸν ἢ Ἀθηναῖον ἠδύνατό τις νὰ ἐκλάβῃ αὐτὸν ἐκ πρώτης ὄψεως καὶ μόνον ἐν ταῖς περὶ Ἑλλάδος συζητήσεσι κατεθηλοῦτο τὸ φιλόπατρι φρόνημα γνησιωτάτου Ἕλληνος, κάλλιστα συνειδότος τὸν προορισμὸν αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ ὅτε τὸ 1878 ἡ ἡμ. πατρὶς ἐκάλει ἐν ἐπιστρατεύσει τοὺς ὁπλίτας πρὸς ὑποστήριξιν τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς καὶ ἐπιτέλεσιν τῶν προαιωνίων πόθων, ὁ χαρίεις καὶ φαιδρότατος ἐκεῖνος νεανίας ἡ ζωὴ καὶ τὸ κάλλος τῶν αἰθουσῶν τῆς ἀνωτάτης περιωπῆς τοῦ Ἀθηναϊκοῦ κόσμου κατατάσσεται ἑθελουσίως ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ στρατοῦ εὐτταλὴς ἱππεὺς καὶ ἀρειμάνιος στρατιώτης, προαχθεὶς ἐν βραχυτατῳ χρόνῳ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ λοχίου ἀπολαύων λίαν συνεχῶς τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀνωτέρων αὐτοῦ ἀξιωματικῶν διά τε τὴν πιστὴν ἐκτέλεσιν τῶν στρατιωτικῶν καθηκόντων αὐτοῦ καὶ τὴν ἀξιοπρεπῆ θέσιν, ἣν ἐν ταῖς τάξεσι παραδειγματικῶς ἐτήρει. Μετὰ τετραετῆ στρατιωτικὸν βίον, ἀφέθη καὶ πάλιν ἐλεύθερος εἰς τὰς θελήσεις καὶ τὰς ὁρμὰς τῆς νεανικῆς αὐτοῦ καρδίας, ἀείποτε τείνων τὸ βλέμμα τῆς εὐφανταστου αὐτοῦ διανοίας, εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Γαλλίας πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν ἀκαθέκτων ἐφέσεων τῆς ψυχῆς του καὶ συμπλήρωσιν τῶν μεγάλων πόθων.

σχεδίων καὶ σκέψεών του, αἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συνεκεντροῦντο ἐν τῇ ἰδέᾳ τῆς ἀναρρύσεως αὐτοῦ ὡς ἠθοποιοῦ καὶ δὴ πρωταγωνιστοῦ, ἐν τῷ Γαλλικῷ θεάτρῳ, ὑπὲρ οὗ καὶ κλίσιν ἰδιαιτέραν ἠσθάνετο καὶ ἀγάπην ἀμέριστον ἔτρεφεν.

Ο ΔΑΜΑΛΑΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Μεταβὰς εἰς Παρισίους καὶ ἀκάθεκτον, ὡς ἔρθημεν εἰπόντες αἰσθανόμενος κλίσιν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν σκηνὴν ἔλαθε θέσιν κρυπτόμενος ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον κ. Δαρια ἐν τῷ δραματικῷ θιάσῳ τῆς διασήμου ἠθοποιοῦ κ. Σάρας Βερνὰρ ἥτις ἀπὸ ἔτους κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διερχομένη τὰς κεντρικωτέρας πόλεις τῆς Εὐρώπης ἐδίδασκεν ἐν τοῖς μεγάλοις θεάτροις αὐτῶν ἀποσπῶσα τὰς ἐπευφημίας καὶ τὸν θαυμασμὸν σύμπαντος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ κόσμου.

Ἡ ἔξοχος τραγικὴ ἐν τῇ ὀξυδερκείᾳ τῆς πεφωτισμένης διανοίας της, καθ' ὅσον ἡ Σάρα Βερνάρ, οὐ μόνον τυγχάνει φύσει πεπροικισμένη δι' ἀξιοθαυμάστου εὐφυΐας καὶ διορατικωτάτου πνεύματος, ἀλλὰ καὶ ἐγκρατὴς εἶνε τῆς τέχνης τοῦ Φειδίου καὶ τῆς τοῦ Ἀπελλοῦ καὶ εὐρείας ἐγκυκλοπαιδικῆς μαθήσεως, δὲν ἐβράδυνε νὰ διΐδῃ τὰς περικοσμούσας τὸν ἐπίδοξον καλλιτέχνην ἀρετὰς καὶ πλεονεκτήματα, ἡ δὲ τρυφερά της καρδία ἀκράτητος νὰ ἀνοίξῃ τὰς πύλας αὐτῆς πρὸ τῆς γοήσσης καὶ σπανίας καλλονῆς τῆς ἑλληνικοτάτης αὐτοῦ φυσιογνωμίας καὶ τοῦ εὐσταλοῦς παραστήματός του καὶ νὰ τὸν ἀνακυρήξῃ ἐκλεκτὸν αὐτῆς.

Κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1882 ἡ Σάρα Βερνὰρ μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὴν θιάσου ἐδίδασκεν ἐν Νεαπόλει ὅτε αἴφνης τὴν πρώτην Ἀπριλίου τῇ ἐπαύριον ἀκριβῶς τῆς λαμπρᾶς ἐπιτυχίας ἣν ἦρατο ἐπὶ τῇ ἐκτελέσει τῆς «Κυρίας τῶν Καμελιῶν», ἐνῷ εἶχεν ἀγγείλει ὅτι ἀνεχώρει διὰ Νίκαιαν ὅπως καὶ αὐτόθι δώσῃ παραστάσεις, ἐλαμβανε τοὐναντίον ἐκ Νεαπόλεως τὴν κατ' εὐθεῖαν ἄγουσαν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Παρισίους συνοδευομένη ὑφ' ἑνὸς μόνον προσώπου τοῦ κ. Δάρια ἐκεῖθεν δὲ διὰ Βολούσης καὶ **Folkestone** ἀφικομένη εἰς Λονδῖνον ἐτέλεσεν τοὺς ἐπισήμους γάμους αὐτῆς ἐν τῷ Ἑλλ Προξενείῳ καὶ ἀμέσως, μετὰ τὴν τελετὴν τῶν γάμων, μεθ' οὗς ὡμολόγησεν ὁ πολύκλαυστος καλλιτέχνης τὸ ἀληθὲς ὄνομά του ἡ δὲ κ Σαρα Βερνὰρ ἐπωνομάζετο πλέον κ. Δαμαλᾶ, καταλιπόντες τὸ Λονδῖνον, ἀφίκοντο διὰ τοῦ ἀστραπιαίου τραίνου εἰς Νίκαιαν, τὴν πέμπτην Ἀπριλίου τῇ ἑσπέρᾳ μικρὸν ἀκριβῶς πρὸ τῆς ὡρισμένης ὥρας τῆς ἐνάρξεως τῶν παραστάσεων τοῦ Γαλλικοῦ θεάτρου ἐνῷ, κατὰ τὰ προηγγελμένα, τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἤθελον διδάξει, τοῦθ' ὅπερ καὶ κατόρθωσαν, μετ' ἀπαραμίλλου ἐπιτυχίας διδαξαντες τὴν «Κυρίαν τῶν Καμελιῶν» τὸ προσφιλὲς αὐτῆς δρᾶμα. Τὸ πρῶτον ὁ πολύδακρυς καλλιτέχνης ὡς πρωταγωνιστὴς ὑπεδύθη τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀρμάνδου Δυβάλ ἡ δὲ κ. Σάρα τὸ τῆς Μαργαρίτας Γωτιέ, κατά τινα φιλανθρωπικὴν παράστασιν διοργανωθεῖσαν ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ «Φιγαρώ». Ἐκ τῆς παραστάσεως ἐκείνης ὁ Παρισινὸς κόσμος δὲν εἶχε δυστάσει νὰ ἀνακυρήξῃ τὸν συμπαθῆ ἠθοποιὸν Παρισινὸν καλλιτέχνην.

Ἡ δὲ φήμη του ἔβαινεν αὔξουσα διὰ τῆς παραστάσεως τῶν Ἐχθρῶν μητέρων, τοῦ λαμπροῦ ἔργου τοῦ Κ. Μανδές, εἶτα τοῦ Ἀρχισιδηρουργοῦ τοῦ Γεωργίου Ὀνέ.

Ἄλλως τε εἰς πᾶσαν νέαν διδασκαλίαν τῶν δραμάτων ὡς τῆς Σαπφοῦς, τῆς Κομήσης Σαρᾶς κτλ. ὁ Ἀριστείδης Δαμαλᾶς ἐπεδείκνυεν βαθὺ αἴσθημα τῆς θεατρικῆς τέχνης καὶ λαμπρὰ φυσικὰ προσόντα.

Δυστυχῶς ὁ πολύκλαυστος Δαμαλᾶς εἶχε καταστρέψει πρὸ πολλοῦ τὴν ὑγείαν του διὰ τοῦ φοβεροῦ πάθους τῆς μορφινομανίας, τῆς συγχρόνου ταύτης μάστιγος τῶν μεγαλοπόλεων ἧς, τοσαῦτα νῦν ἀριθμοῦνται τὰ θύματα, καὶ ἀπὸ πολλῶν μηνῶν μετὰ λύπης ἔβλεπον αὐτὸν οἱ πολυαριθμοι αὐτοῦ φίλοι κατὰ μικρὸν φθίνοντα, ἀδυνατοῦντες νὰ τὸν ἀποτρέψωσι τοῦ φοβεροῦ πάθους του.

Κατ' ἀρχάς, ὅπως ἀποφεύγῃ ἰσχυροὺς νευραλγικοὺς πόνους ἤρξατο νὰ καμνῃ ἐνέσεις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὅμως ἐθισθεὶς ἔκαμνεν αὐτὰς συχνότερον, εἶτα καθ' ἑκάστην, μεταβαλὼν εἰς ἀκατανίκητον καὶ διαρκῆ ἀνάγκην ἐκεῖνο, ὅπερ τὸ πρῶτον μετεχειρίζετο ὡς φάρμακον. Ἐν τούτοις κεκτημένος ἐξαιρετικὴν ὅλως κρᾶσιν ἀντέστη πλειότερον ἄλλων εἰς τὰς προόδους τοῦ κακοῦ. Τὸν παρελθόντα ὅμως χειμῶνα κατέστη κατάδηλον, ὅτι ἡ ἐθελουσία οἰονεὶ δηλητηρίασις ἤρξατο συντελοῦσα τὸ φρικαλέον ἔργον της μεθ' ὅλας τὰς περιποιήσεις καὶ τὰς περιθάλψεις τῶν περικυκλούντων αὐτόν οἰκείων καὶ φίλων, ὡς ἐκ τούτου δ' ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν Ποικίλων δὲν ἠδυνήθη νὰ πρωταγωνιστήσῃ ἐν τῷ δράματι «Λένα», καὶ μετ' οὐ πολὺ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι μὴ δυνάμενος νὰ ᾖ κύριος ἑαυτοῦ τὸ κοινὸν τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν Παρισίων δὲν θὰ ἐχειροκρότει αὐτὸν εἰς τὸ ἑξῆς μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐνθουσιασμοῦ, συνεχῶς δὲ παρεπονεῖτο ὅτι ἔπασχεν ἐκ προσβολῆς τῶν πνευμόνων προκληθείσης ἐκ δυσπεψίας.

Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι ἡ ἰσχυρὰ κρᾶσίς του, καταστραφεῖσα ὑπὸ τῆς ὀλεθρίας χρήσεως τῆς μορφίνης, δὲν τὸν ὑπερίσπιζε πλέον οὔτε κατὰ τῆς ἁπλουστέρας ἀδιαθεσίας καὶ ὅτι ἐν τῇ νοσηρᾷ καταστασει ἐν ᾗ εὑρίσκετο ἡ μικροτέρα προσβολὴ ἤθελεν ἔχει τὰς σοβαρωτέρας συνεπείας ἄχρις οὗ, ὀλίγον ἀπὸ τῆς ἐκ Λονδίνου εἰς Παρισίους ἀναχωρήσεώς του ἐπῆλθεν αἴφνης τὸ μοιραῖον τέλος τοῦ διαπρεποῦς καλλιτέχνου καὶ ποθηνήτου φίλου Ἀριστείδου Δαμαλᾶ.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Α. ΔΑΜΑΛΑΣ

ΕΡΩΤΙΚΟΝ ΕΓΚΛΗΜΑ.

Ἀναμένουσα τὴν ἀφύπνισιν τοῦ ἐραστοῦ της, ἡ Συζάννη, ὀρθία παρὰ τὴν κλίνην, σύνοφρυς, μὲ βλέμμα τραχὺ καὶ ψυχρόν, συνέθλιβε σπασμωδικῶς ἐπιστολὴν μεταξὺ τῶν δακτύλων της.

Εἶχεν εὕρει ταύτην χαμαί, ὑπό τινα ἕδραν. Τὴν ἀνέγνωσε, καὶ πάραυτα ἡ συνήθης αὐτῆς εὐθυμία κατέπεσε. Τὸ ἄσμα της, ὡς εὐτυχοῦς ἐργάτιδος, ἐσβέσθη ἀποτόμως.

Νὰ ἔλεγέ τι τῷ ἐραστῇ της, ἢ νὰ τῷ ἀπέκρυπτεν ὅ,τι ἔμαθε πρὸ ὀλίγου;

Ὁ Ἀνδρέας ἠσθένει πρὸ ἓξ ἤδη μηνῶν, καὶ περιεποιεῖτο αὐτὸν μετὰ πάσης τῆς ἐρωτικῆς δυνάμεως. Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα, ἔβαινεν ἐπὶ τὸ βέλτιον· ἠγέρθη καὶ ἐξῆλθεν εὔθυμος. Ἐπιστρέψας κατηφής, κατεκλίθη αὖθις, εἰπὼν ὅτι ἔπασχε τὴν καρδίαν καὶ εἶχεν ἀνάγκην μεγάλης ἡσυχίας. Ἐν τούτοις ἡ Συζάννη ἀνεκάλυπτε τὴν αἰτίαν τῆς ὑποτροπῆς ταύτης. Ὁ Ἀνδρέας ἐξελθὼν ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην ἐκ τοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου, καὶ ἐξ αὐτῆς ἔπασχεν, ὑπέφερεν ἐκ τῶν περιεχομένων.

Ὁ τετράγωνος ἐκεῖνος χάρτης, ὁ κεκαλυμμένος ὑπὸ γραφῆς λεπτοτάτης, κατέκαιε τοὺς δακτύλους τῆς Συζάννης, ἥτις ἀνεγίνωσκεν αὐτὴν ἐπανηλειμένως μένουσα ἐν τῇ ὑπογραφῇ: Διονυσία Τίς αὕτη ἡ Διονυσία;

Ὁ χάρτης εὐωδία, μεμυρισμένος ἀναμφιβόλως ὑπὸ χειρὸς ἁβρᾶς. Ἡ γραφὴ ἦν λίαν ἐπιμελημένη. Ἡ φράσις ἐκλεκτὴ καὶ ἡ ὀρθογραφία ἐντελής.

— Αὕτη θὰ ἦνέ τις μνηστή, ἐσκέφθη!

Ἀπὸ τριῶν ἐτῶν ἡ Συζάννη συνεβίου μετὰ τοῦ Ἀνδρέου. Κατ' ὀλίγον, ὁ δεσμὸς ἐνισχύθη. Διὰ τὸν Ἀνδρέαν ἦτο ἄλυσσις. Ἡ Συζάννη εὕρισκεν ἐν αὐτῷ δικαίωμα αἰωνίας συμβιώσεως Τὸν ἠγάπα ὁλοψύχως, ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ καρδίᾳ καὶ πασαις ταῖς αἰσθήσεσιν, ὡς κόρη ἀνεπτυγμένη πλέον. Εὐτυχῆ ἐνόμιζεν ἑαυτὴν ὅτι ἐξελέγει παρ' αὐτοῦ.

Καὶ ἰδοὺ ὅτι ἀνεκαλυπτεν ἕτερον αὐτοῦ ἔρωτα, ὅστις θὰ ἐπέφερε τὴν ῥῆξιν αὐτῶν. Πῶς νὰ ἐπραττεν ἵν' ἀποφύγῃ τὸν φοβερὸν ἀποχωρισμόν;

Ὀργίλη συνάμα καὶ τεθλιμμένη, ἐθεώρει ἐπὶ τοῦ προσκεφαλου τὴν ὠχρὰν κεφαλὴν τοῦ Ἀνδρέου καὶ ἐσκέπτετο:

— Εν τούτοις τὸν ὑπεραγαπῶ! Ἐὰν ἀποθανῇ εἰς τὸν ἔρωτα τῆς ἄλλης!...

Ἐπανελαμβανεν εἰσέτι τὴν ἐπιστολὴν τῆς Διονυσίας, τῆς δεσποινίδος Διονυσίας, τῆς ἀγνώστου ταύτης, ἀναμφιβόλως περικαλλοῦς, ἥτις ἀφήρπαζε τὴν καρδίαν τοῦ ἐραστοῦ της, τῆς Διονυσίας ταύτης, ἥτις θὰ δικαιῶται ἡμέραν τινὰ νὰ ἔχῃ τέκνα ἐκ τοῦ προσφιλοῦς αὐτῇ ἀνδρός, ἐνῷ ὁ ἔρως τῆς Συζάννης προυδίδετο... Ἀ! ὄχι... ὄχι... Δὲν ἠδύνατο νὰ συγκρατήσῃ τὰ δάκρυα.

Ἔλεγεν, ἡ δεσποινὶς αὕτη, ὅτι ἔδει ν' ἀναμείνῃ ἐπὶ δύο τοὐλάχιστον ἔτη, ἕως οὗ καταπείσῃ τοὺς γονεῖς. Ἔλεγεν ὅτι θ' ἀπέθνησκεν, ἐπειδὴ ἦτο δυστυχής! Ὁ Ἀνδρέας μαθὼν ὅτι ὤφειλε νὰ τὴν ἀναμείνῃ ἐπὶ τοσοῦτον, ὑπετροπίασεν! Παρεπονεῖτο ἡ ἐγωιστὴς ἐνῷ ἠγαπᾶτο.

Ναί, ἡ εἴδησις ἐκείνη ἀπεθάρρυνε τὸν Ἀνδρέαν καὶ τῷ ἐπλήγωνε τὴν καρδίαν. Ὁ ἰατρὸς προσκληθεὶς δὲν ἀπέκρυψεν ὅτι ὁ νέος κατέκειτο ἐκ μαρασμοῦ, ὅτι καὶ αὐτῇ τῇ Συζάννῃ ἀπεσιώπα βαρεῖαν ὀδύνην, καὶ ὅτι τὴν ὑγιείαν θὰ ἐπανέκτα διὰ ψυχικῆς ἱκανοποιήσεως καὶ πνευματικῆς γαλήνης.

Ἠννόησεν ἡ Συζάννη τότε ὅτι δὲν ἐξήρκει πλέον τῷ Ἀνδρέᾳ. Ἀνεπτύχθη ἡ ζηλοτυπία Ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη κατέπειθεν αὐτὴν τελείως. Ὁ Ἀνδρέας ἠγάπα τὴν Διονυσίαν ταύτην ἀπὸ πολλοῦ, μακροτάτου, ἴσως πρὸ τοῦ μετὰ τῆς Συζάννης συνδέσμου καὶ ἔθνησκε διότι δὲν ἠδύνατο νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ὄνειρον.

Ὅταν ὁ Ἀνδρέας ἀφυπνίσθη, ἀπεφάσισεν ἵνα περὶ οὐδενὸς τῷ ἀναφέρῃ.

Ἐκεῖνος τὴν ἠσπάσθη, μὴ παρατηρήσας ὅτι εἶχε κλαύσει, τῇ ἐζήτησε τὰ πρὸς γραφὴν χρειώδη καὶ γράψας ἐπιστολὴν παρεκάλεσε γείτονα ἐπισκεφθεῖσαν αὐτὸν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ νὰ φέρῃ ταύτην εἰς τὸ ταχυδρομεῖον.

Τῇ ἑσπέρᾳ ἐκάλεσε παρ' αὐτῷ τὴν Συζάννην, ῥάπτουσαν σιγηλῶς ὑπὸ τὸ φῶς τῆς λυχνίας, καὶ ἀφελέστατα τῇ εἶπε:

— Μικρα μου, εἰμαι ἀσθενής. Ἐκανόνισα ἐν τῇ πρωϊνῇ ἐπιστολῇ μου ὑποθέσεις τινας, μὴ λησμονήσας καὶ σέ. Αὔριον ἢ μεθαύριον, θὰ λαβω ἐπιστολὴν, ἣν θὰ μοὶ ἐγχειρίσῃς. Πρόκειται περὶ κανονισμοῦ οἰκογενειακῶν τινων, ὃν ζητῶ παρὰ τῆς ἀδελφῆς μου. Αὐτὴ θὰ μοὶ γράψῃ.

Ἐνόμιζεν οὕτω, μὴ δυνάμενος νὰ ἐξέλθῃ ὅπως συνεννοηθῇ μετὰ τῆς Διονυσίας, ὅτι ἀπεδίωξε τὰς πεποιθήσεις καὶ τὴν ἐπαγρύπνησιν τῆς Συζάννης.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ἡ Συζάννη ἔλαβε τὴν ἀναμενομένην ἐπιστολήν.

Ματην ἠθέλησε νὰ δαμάσῃ τὴν περιεργίαν αὐτῆς: δὲν ἠδυνήθη. Ἀνεγνώρισε τὸν χαρακτῆρα τῆς Διονυσίας, διέρρηξε τὴν σφραγίδα καὶ ἀνέγνωσεν.

Ἦτο τὸ τελευταῖον ἐπὶ τῆς ἐπιτυχίας της κτύπημα. Ἡ Διονυσία ἠγάλλετο. Ὁ γάμος κατορθοῦτο. Ἡ ἐπιστολὴ ἦτο φαιδροτατη. Ὁ Ἀνδρέας ἔμελλε μόνον νὰ σπεύσῃ νὰ ἐγκαταλείψῃ τοὺς Παρισίους, ἵνα μὴ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν βραδύνῃ. τὴν ἐπὶ τοσοῦτον ποθητὴν εὐτυχίαν

Ἡ Συζάννη, ὠχροτάτη, ἔθεσε τὴν ἐπιστολὴν ἐν τῷ θυλακίῳ καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ἐκεῖ.

Τῇ ἐπαύριον ὁ Ἀνδρέας ἠδημόνει. Τῇ μεθεπαύριον, βαρεῖα θλῖψις ἀπετυποῦτο ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Πολλάκις ἠρώτησε τὴν Συζάννην ἐὰν ἔλαβέ τι. Ἐκείνη ἠρνεῖτο.

Ὁ ἰατρὸς προσεκλήθη, ἀλλ' οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ διαγνώσῃ. Ἡ φυσικὴ ἀσθένεια ἀνεπτύσσετο ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν αἰτίας ἠθικῆς, ἥτις ἀπεκρύπτετο αὐτῷ.

Ἡ Συζάννη ἔκλαιε.

— Τέκνον μου, τῇ λέγει ὁ ἰατρὸς μυστικῶς, ἐὰν τὸν ἀγαπᾷς, προσπάθησον νὰ τὸν χαροποιῇς. Πρᾶξον τὸ ἀδύνατον, εἰς τὰς γυναῖκας εἶνε δυνατόν. Ὁ φίλος σου θνήσκει ἐκ μαρασμοῦ.

Μείνασα μόνη, ἐσκέφθη βαθέως. Ἀγὼν φοβερὸς συνήπτετο ἐν ἑαυτῇ μεταξὺ οἴκτου καὶ ἔρωτος. Εἶχεν ἐν χερσὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ Ἀνδρέου. Ἥρκει μόνον νὰ θαρρήσῃ, ν' ἀποθέσῃ τὴν ἐπιστολὴν ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ νὰ ἀναχωρήσῃ, ἵνα μακρὰν ἀπολαύσῃ τῆς ἀκουσίας αὐτῇ θυσίας. Ὁ Ἀνδρέας θὰ ἐσώζετο καὶ θὰ ἐτήρει ἀγαθὴν αἰωνίως μνήμην.

Εἰς τὴν γενναίαν ταύτην σκέψιν ἐσκίρτησεν καὶ ἀπαίσιον μειδίαμα, ἐκδήλωσις τῆς νευρικῆς αὐτῆς συνταράξεως, διέσπασε τὰ τρέμοντα χείλη καὶ οἱ ὀφθαλμοί της ἀνέλαμψαν Ἠγέρθη ἀποτόμως καὶ ἔσπευσεν, ἀποφασίσασα τὴν ἐκτέλεσιν τῆς σκέψεως. Ἡ νύξ, ἡ τρίτη ἀπὸ τῆς λήψεως τῆς ἐπιστολῆς, ἦν προκεχωρημένη, ὁ Ἀνδρέας κατεσκληκὼς καὶ κάτωχρος κατέκειτο ἐν θανασίμῳ ἀγωνίᾳ, ἄφωνος, ἐκβάλλων στεναγμοὺς σπαρακτικούς. Ἡ Συζάννη πλησιάσασα τὴν κλίνην ἔστη προσβλέπουσα αὐτὸν ἐναγωνίως καὶ ἐν φοβερᾷ ταραχῇ ἔχουσα τὴν χεῖρα ἐν τῷ θυλακίῳ. Μεθ' ὃ ὁ ἐπιθανὴς τείνας τὰς χεῖρας, οἰονεὶ ἐπικαλούμενος ἔλεον, ἐφώνησε, καὶ στρέψας ἐφάνη καθησυχάσας καὶ ὑπὸ ὕπνου καταληφθείς.—Ἐπί τινας ἔτι στιγμὰς ἡ Συζάννη ἔμεινε παρὰ τὴν κλίνην τοῦ ἀσθενοῦς καὶ βεβαιωθεῖσα ὅτι ἀπεκοιμήθη, ἔσυρε ταχέως τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀπέθηκεν αὐτὴν παρὰ τὸ προσκεφαλαιον, μεθὸ ἀπεσύρθη καὶ καθεσθεῖσα, μόνη ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτός, ἤρξατο θρηνοῦσα τὴν ἀπώλειαν τοῦ πεφιλημένου της, νυμφευομένου τὴν Διονυσίαν, καὶ ἀναθεματίζουσα τὴν κατηραμένην μνηστήν. Τὸ ἄλγος καὶ ἡ λύσσα ἔτικκον τὴν μετανοιαν.

Ἀλλὰ καταβαλοῦσα μέγαν ἀγώνα, ἵνα ἐμμείνῃ ἐν τῇ ἀποφάσει της, ἠγέρθη ἀποτόμως καὶ ἔσπευσε παραφορος παρὰ τὸν κατάκοιτον, ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν καὶ πεσοῦσα ἐπ αὐτοῦ τὸν ἐκάλει ὅπως τῷ τὴν ἐγχειρίσει.

Πλὴν ἦτο ἤδη ἀργά! Ἐκεῖνος ἔμενεν ἀκίνητος.

Λίφνης ἡ Συζάννη ἔρρηξε κραυγὴν καὶ κατέπεσε λειπόθυμος. — Ὁ Ἀνδρέας ἔκειτο ἄπνους.

FERNAND LAFARGUE

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ

ΤΑ ΠΕΡΙΕΡΓΟΤΕΡΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΚΘΕΣΕΩΣ.

Τὸ πεδίον τοῦ Ἄρεως,

Ἡ ἀπὸ τοῦ πύργου τοῦ Trocadero ἄποψις τοῦ πεδίου τοῦ Ἄρεως παρέχει ἀληθῶς θέαν ἐξαισίαν, ἣν ἡ ἐντύπωσις ἐπὶ μακρὸν ζωηρὰ καὶ θαυμασία θὰ πλανᾶται ἐν τῇ φαντασίᾳ τῶν ἰδόντων αὐτό. Οἱ ἀπαυγάζοντες ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας θόλοι τῶν διαφόρων μεγάρων, τὰ μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομήματα, ἡ θαυμαστὴ ποικιλία τῶν ξένων περιπτέρων, τὰ πρόχειρα καὶ περίκομψα καφεῖα ἢ καφεστιατόρια, οἱ θαλερώτατοι κῆποι, τὰ ἀναθρυτήρια, ἡ δαιμονία κίνησις τῶν ἁμαξῶν καὶ λεωφορείων, τῶν ἀνθρώπων καὶ ἵππων, καταθέλγουσι τὸ ὄμμα ἀλλεπαλλήλως περισπῶντα αὐτὸ καὶ εἰς κατάπληξιν παρασύρουσι τὸ πνεῦμα ἀναλογιζόμενον τὰς φοβερὰς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπὶ πᾶσι δὲ ὑπερήφανος καὶ εὐθυτενής. ἀνυψοῦται μεταξὺ τῶν νεφελῶν ὁ γίγας.

Πύργος Eiffel.

Μεγαλούργημα ἔξοχον τῆς ἀνθρωπίνης ἐπινοίας δεσπόζει διὰ τοῦ ὕψους του τῆς ἐκθέσεως καὶ τῆς Παρισινῆς μεγαλουπόλεως· τριακόσια μέτρα διήκει μεταξὺ τῶν αἰθέρων, καὶ πετάννυσι γαῦρον τῆς Γαλλικῆς σημαίας ἀπὸ τῆς κορυφῆς του, ὡσεὶ θέλων νὰ κηρύξῃ βροντοφώνως τὰς προόδους τοῦ μεγάλου ἔθνους. Ὑπελογίσθη ὅτι δεκακισχίλιοι συγχρόνως ἐπισκέπται δύνανται νὰ ἐνυπαρχώσιν ἐν τῷ πύργῳ, οὗτινος ἡ ἀναβασις τόσῳ εἶνε κοπιωδεστάτη ὥστε πολλοὶ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἀποκάμνοντες παραιτοῦνται τοῦ σκοποῦ των. Καθωρίσθη δὲ ἵνα ἡ εἴσοδος γίνηται διὰ διαφόρων χρωματισμῶν εἰσιτηρίων, ἀναλόγως τοῦ δώματος μέχρις οὗ ἐπιθυμεῖ ἕκαστος ν' ἀνέλθῃ. Ὑπὸ τὰς στοὰς τῶν τεσσάρων αὐτοῦ ποδῶν, κατεσκευάσθη μεγίστη κρήνη, ἐννέα μέτρων ὕψους καὶ διαμέτρου ὑπερεικοσιτεσσάρων, καὶ τὸ κεντρικὸν σύμπλεγμα, περικυκλοῦσι πέντε ἀγάλματα παριστῶντα τὰς πέντε ἠπείρους.

Οὐγγρική τις ἐφημερίς, «Egyetértés» λεγομένη, ἐν Βουδαπέστῃ, λόγον ποιουμένη περὶ τοῦ κ. Eiffel λέγει ὅτι, ὁ ἔξοχος μηχανικὸς τὰ πρῶτα ἔργα αὐτοῦ ἐξετέλεσε ἐν Βουδαπέστῃ τῷ 1872 διὰ τῆς κατασκευῆς γεφύρας τῆς νήσου Μαργαρίτας. Οὔγγρος δὲ ἀρχιτέκτων, γνωρίσας αὐτὰ κατὰ ταύτην τὴν ἐποχήν, ἀφηγεῖται ὅτι, ἦτο ἀνὴρ χαρακτῆρος σκυθρωποῦ, ὀμιλῶν ὀλίγα ἀλλ' ἐργαζόμενος πολύ. Διήρχετο τὰς νύκτας του ἐργαζόμενος, καὶ ὡς Γάλλος, ἐξωργίζετο φοβερὰ κατὰ τῆς Ἀθιγγανικῆς μουσικῆς, κωλυούσης αὐτὸν τῆς ἐργασίας του.

Ἀπ' ἐκείνης ἤδη τῆς ἐποχῆς ὁ κ Eiffel εἶχε συλλάβῃ ἀναρίθμητα σχέδια, ὁ δὲ θάλαμος αὐτοῦ ἦν πλήρης μικρῶν κατασκευαζομένων ἔργων ἅτινα ἐπενόει, πάντοτε ἑκάστην ἰδέαν αὐτοῦ ἐκβασανίζων καὶ διὰ τῆς πραγματικότητος. Ἡμέραν δέ τινα ἠκούσθη ἰσχυριζόμενος ὅτι τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ μηχανικοῦ σχεδὸν οὐδὲν τὸ ἀδύνατον ὑπάρχει, αὐτὸς δὲ ἐὰν εἶχε τὰ μέσα θὰ ἠδύνατο νὰ κατασκευάσῃ αὐτὸν τὸν πύργον τῆς Βαβέλ. Καὶ αἱ περιστάσεις διέρρευσαν οὕτως, ὥστε μεγαλοφυὴς ἐπίνοια τοῦ ἀνδρὸς πραγματωθεῖσα, ν' ἀποθανατίσῃ αὐτά.

Φυτεῖαι καὶ κῆποι.

Ἡ Παρισινὴ ἁβρότης, ἡ Γαλλικὴ λεπτότης ἥτις ἐν τρυφερῷ

ἀνθυλλίω περιθάλπει περιπαθῆ ἔρωτα ἢ ἐν ἀπεξηραμένῳ κάλυκι ἐνέθαψε πικρίας ἀναμνήσεων δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ μεριμνήσῃ μετ' ἰδιαζούσης στοργῆς, ὑπὲρ τῶν λεπτοφυῶν φίλων αὐτῶν, οἵτινες τοσούτῳ ποικίλως ἐξυπερετοῦσι τὰς ἐπιθυμίας των.

Ἄνθη πολύτιμα καὶ δροσόεντα, δενδρίλλια θαλερά, θαμνίσκοι χαρίεντες, σκιάδες, ληπάρια, ἀλσήλλια, ὅ,τι κομψόν, ὅ,τι εὔχαρι, τερπνὸν ἢ ὡραῖον, περὶ τὴν ἀνθοκομίαν, πάντα ἐκεῖ συνεσωρεύθησαν καὶ συνεδυάσθησαν, μεταβάλλοντα τὴν ξηρὰν γῆν εἰς λαμπροτάτους κήπους, ἀμιλλωμένους πρὸς τοὺς τοῦ Τουρκικοῦ παραδείσου.

Ὁ κῆπος τοῦ Trocadero χρησιμεύει σχεδὸν ὁλόκληρος διὰ τὴν ἔκθεσιν τῆς φυτοκομίας Ἐν αὐτῷ αἱ πλουσιώτεραι συλλογαὶ δένδρων καὶ δενδριλλίων, φυτῶν καὶ ἀνθέων ἀποτελοῦσι κῆπον ἀνυπερβλήτου καλλονῆς. Τὰ σπάνια φυτὰ καὶ τὰ μὴ ἀνεχόμενα τὸ ἐπιτόπιον κλῖμα, ἐτέθησαν ἐντὸς ὑποστέγων φυτοκομείων. Ἐν ταυτῷ δ' ὑπάρχουσι δύο μέγισται σκηναὶ διὰ τὰς ἐκθέσεις τῶν καρπῶν, καὶ ἕτεραι 14 σκιάδες καὶ περίπτερα. Τὸ λαμπρότερον οἰκοδόμημα ἐκ τῶν τοῦ Trocadero εἶναι τὸ περίπτερον τῆς δασοκομίας. Κατεσκευάσθη ἐντελῶς ἐκ ξύλων Γαλλικῶν δασῶν, ἡ δὲ πρόσοψις αὐτοῦ ἐκ σανίδων ποικίλων εἰδῶν καὶ χρωμάτων. Οἱ ἐσωτερικοὶ στύλοι εἰσὶ κορμοὶ δένδρων παλαιοτάτων μὴ ἀποφλοιωθέντων. Ἡ κυρία στοὰ θὰ περιλάβῃ τὴν ὡραιοτέραν συλλογὴν ξύλων, ἅτινα συνέλεξέ τις ποτε. Μέγας δὲ κορμὸς ἐλάτης, 45 μέτρων μήκους ἄπληστον περιεργίαν καὶ ἐνδιαφέρον θὲ κινήσῃ.

Ὁ κῆπος τοῦ πεδίου τοῦ Ἄρεως ἀπῄτησε μὲν πλείω ἐργασίαν, ἀλλ' ὅμως δὲν ὑπερτερεῖ τὸν τοῦ Trocadero. Συνίσταται ἐκ δύο κήπων, ἐν τῷ μὲν περιλαμβάνονται τὰ περίπτερα τῆς πόλεως τῶν Παρισίων, ὁ δ' ἕτερος περικυκλοῦται ὑπὸ στίχου μεγαλοπρεπῶν φοινίκων. Ὁ κῆπος τοῦ πεδίου τοῦ Ἄρεως περιέχει 400 εἴδη δένδρων, δασῶν καὶ καλλωπισμοῦ καὶ 700 εἴδη δενδριλλίων. Ἕκαστον δ' εἶδος παρουσιάζεται διὰ πλείστων σπανιωτάτων ποικιλιῶν. Ὁ ἀρχικηπουρὸς τῶν Παρισίων συνεδύασε τὰ φυτὰ οὕτως ὥστε αἱ ἀνθήσεις νὰ διαδέχωνται ἀλλήλας καὶ νὰ δύνατάι τις νὰ ἔχῃ ἄνθη καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐκθέσεως. Σκιάδες δὲ καὶ πλέγματα, ὑψωμένοι κῆποι μετὰ διαδρόμων κατωθεν, οἱ κλάδοι τῶν δένδρων, καὶ ἄλλα εὐαρεστοτάτην θὰ παρέχωσι σκιὰν καθιστῶντα τερπνοτάτην τὴν ἀνὰ τοὺς κήπους περιπλάνησιν. Πανταχοῦ δὲ πίδακες καὶ ἀναβρυτήρια, δεξαμεναὶ κρῆναι, τεχνηταὶ λίμναι ἐπαυξάνουσι τα θέλγητρα τῶν παραδείσων τούτων.

Σχετικῶς δὲ τούτοις ἀναφερόμενον ὅ,τι περίεργον ἔκθεμα δασονομίας ἐτοποθετήθη ἐν τῷ μεγάρῳ τῶν ἐλευθερίων τεχνῶν. Δηλαδὴ ἀσυνήθες κορμὸς δένδρου προερχόμενος ἐκ τοῦ δασους τοῦ φοντεναιβλῶ. Τὸ δένδρον ἄγει, κατὰ τὰς κρίσεις τῶν δασονόμων, πλέον τῶν 1000 ἐτῶν· ἔχει ὕψος 3 μέτρων καὶ διάμετρον ἐν τὲν τῇ βάσει 3,75, ἐν δὲ τῇ κορυφῇ 1 μέτρου· ἀλλὰ τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν αὐτοῦ συνίσταται εἰς τοῦτο ὅτι εἶνε ἐντελῶς κενόν.

Ὁ θησαυρὸς τοῦ μοναστηρίου «Conques»

Περιεργότατα καὶ πολυτιμότατα ἐκθέματα κατέθηκε τὸ μοναστήριον τοῦτο, ἀληθῆ θησαυρόν, διὰ τὴν ἱστορίαν, τὴν τέχνην, τὴν ἀξίαν των.

Α΄. Ἄγαλμα χρυσοῦν τῆς ἁγίας Foy, ἀληθοῦς καλλιτεχνικῆς βασιλίσσης τοῦ θησαυροῦ, χιλιοετοῦς ὑπάρξεως περίπου, περιβεβλημένης ἐσθῆτα πεποικιλμένην ὑπὸ πολιτίμων λίθων καὶ μίλτου μεγίστης ἀξίας.

Β΄. Τὸ Α τοῦ Μεγάλου Καρόλου (Charlemaqne).

Κατὰ τὰ χρονικὰ τοῦ μοναστηρίου τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Καρόλου αὐτῷ, διαμοιράσαντα λάρνακας μετὰ λειψάνων ἐν εἴδει γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου εἰς τὰ μοναστήρια ἅτινα ἵδρυσεν ἢ ἀνεκαίνισε. Ἡ λάρναξ λοιπὸν αὕτη εἶνε ἐκ ξύλου δρυός, κεκαλυμμένου ἐξ ἐλασμάτων ἐπικεχρυσωμένου ἀργύρου μετὰ πολλῶν κοσμημάτων καὶ ἀκατεργάστων πολυτίμων λίθων. Ἡ κορυφὴ συνίσταται ἐκ στρογγύλου κρίκου ἐν ᾧ ἐνεσφηκώθη ὀγκώδης φακὸς ἐκ κρυσταλλου σπηλαίου. Αἱ δὲ σφηκώσεις τῶν λίθων εἰσὶ μεγίστης λεπτότητος.

Γ΄. Τὴν λάρνακα Πιπίνου τοῦ μικροῦ, ἕτερον καλλιτέχνημα μεγάλης ἀξίας.

Δ΄. Τὴν λάρνακα Πασκάλ Β΄. πλουσιώτατον δῶρον παρὰ τοῦ πάπα τούτου δωρηθὲν τῷ μοναστηρίῳ κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα.

Ε΄. Τὴν λάρνακα τοῦ Ἁγίου Βικεντίου, τεχνούργημα ἀξιόλογον τοῦ 12ου αἰῶνος ἐπίσης.

Ϛ. Τὰ βραχίονα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, λάρναξ ἐπίσης τοῦ 13ου αἰῶνος μετὰ κοσμημάτων ἐκ μικρῶν πολυτίμων λίθων.

Ζ΄. Θυσιαστήρια εὐμετακόμιστα ἐξ ἀλαβάστρου τῆς ἐποχῆς τῶν Καρλοβιγκίων κεκοσμημένα διὰ μίλτου καὶ χρυσοῦ τοῦ 8ου αἰῶνος.

Η΄. Ἕτερα θυσιαστήρια τοῦ 9ου αἰῶνος, πολλοῦ κόσμου καὶ τέχνης.

Θ΄. Σταυρὸν ἀργυροῦν, 1,58 ὕψους. Οἱ βραχίονες αὐτοῦ μετρῶσι 0,80. Λίθοι πολύτιμοι δι' ἀρχαίων σφηκώσεων καὶ διεσπαρμένου κατὰ τὴν πρόσοψιν καὶ τὰ πλάγια. Πολλαχοῦ δὲ ἀξιόλογοι γλυφαί. Τὸ ἔργον ἀνήκει τῷ 15ῳ αἰῶνι.

Τὸ Μουσεῖον τῆς ἐπαναστάσεως

Οὕτως ἐπεκλήθη Μουσεῖον καταρτισθὲν ἐκ τῶν ἀντικειμένων ἅτινα ἀνῆκον τοῖς ἐπισήμοις ἀνδράσι τῆς ἐπαναστάσεως. Ξίφη, ὅπλα, ἕδραι, πινάκια, ποτήρια, εἰκόνες, προτομαί, ἀγάλματα, ὅ,τι δήποτε ἀνῆκε ἢ ἔχει στενὴν σχέσιν πρὸς τοὺς ἄνδρας τῆς ἐπαναστάσεως κατετέθη ἐκεῖ.

Τὰ ἐκθέματα ἐταξιθετήθησαν μεθοδικῶς κατὰ τὰς περιόδους τῆς ἐπαναστάσεως, ὡς ἑξῆς· *ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις*, μακρότερα, *ἡ νομοθετικὴ συνέλευσις*, εἶτα. *ἡ πτῶσις τῆς βασιλείας, οἱ Γιρονδῖνοι τὸ κομιτάτο τῆς δημοσίου σωτηρίας* κτλ.

Τὴν μεγαλειτέραν ὅμως περιέργειαν ἐξεγείρει τύπος ἐκ μετάλλου κεφαλῆς ἀνθρωπίνης ἐκ καρατομήσεως προελθούσης, εὐθὺς μετὰ τούτην ληφθέντος Οὐχ ἧττον δὲ δύο εἰκόνες τῆς δολοφονίας τοῦ Marat ἐν τῷ λουτρῷ παραπλεύρως κρεμάμεναι, ἀλλ' ἡ μὲν παριστᾶ αὐτὸν πληττόμενον κατὰ τὴν δεξιὰν πλευρὰν ἡ δὲ κατὰ τὴν ἀριστεράν. Τὸ πρᾶγμα ἀποκαλεῖται ὑπὸ τῶν Παρισινῶν ἐφημερίδων δικαίως, αἴνιγμα.

Τοὺς τοίχους τοῦ Μουσείου καλύπτουσαι αἱ σημαῖαι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ποικίλας ἐπιγραφὰς φέρουσαι.

Τὸ Ἀλγερινὸν τμῆμα.

Πολλὰ τμήματα οἱ Γαλλοι προσεπάθησαν νὰ σχηματήσωσι κατὰ τὸν ἐγχώριον τύπον, ἀλλ' οὐδὲν παρέχειν τὴν τελειότητα καὶ ἐπιτυχίαν τοῦ Ἀλγερινοῦ, ἅτε τῆς Γαλλίας ἐν ἀμέσῳ σχέσει εὑρισκομένῃ πρὸς τὴν χώραν, ἑπομένως δὲ πρὸ παντὸς εἰδημονέστατα καὶ λεπτομερέστερα γνωριζούσης τὰ κατ' αὐτήν. Τούτου ἕνεκα σπεύδομεν νὰ παράσχωμεν σύντομον περιγραφὴν τοῦ ὡραίου τούτου τμήματος, τὰ μάλα μελλόντος νὰ εὐαρεστήσῃ τοὺς ἐπισκέπτας τῆς ἐκθέσεως.

Τὸ τμῆμα καταλαμβάνει 4,500 μέτρων ἔκτασιν. Ἡ κυρία εἴσοδος γίνεται διὰ τριῶν μεγάλων θυρῶν ἐστραμμένων πρὸς τὸν Σηκουάναν καὶ δείκνυται ὑπὸ μιναρὲ ὑψουμένου κύκλω ἐπὶ τῆς προσόψεως. Δι' αὐτῶν εἰσέρχεταί τις εἰς προαύλιον, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο εἶνε εἰμὴ ἀναπαράστασις ἀκριβῶς τοῦ τζαμίου τοῦ Σίδ-Ἀβδ-ἐρ Ραμάν. Τὸ προαύλιον τοῦτο κοσμεῖται δι' ἐγχωρίων ὑφασμάτων καὶ ταπήτων μεγίστης ἀξίας, ἐν μέσῳ δ' αὐτοῦ ὑψοῦται τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀλγερίας τοῦ Gautluèr. Ἀριστερᾷ ἐκτείνεται στοὰ ἀποκλειστικῶς προωρισμένη διὰ τὰς ὡραίας τέχνας· κατὰ μέτωπον δὲ ἑτέρα μεγάλη στοὰ ἐν τῷ βαθει ἧς τινος εὕρηται ἡ αἴθουσα τῆς τιμῆς.

Θὰ ἴδῃ τις ἐκεῖ ἀσχέτως τῆς ἐπιπλώσεως ἐν Μαυρηταν-ικῷ ῥυθμῷ, ἔργα γλυπτικῆς ἀξιοπαρατήρητα κατασκευασθέντα ὑπ' ἰθαγενῶν, ἁπλῶς διὰ τοῦ μαχαιριδίου των Ὁ δεξιὸς τοῖχος τῆς μεγάλης ταύτης στοᾶς καλίπτεται σχεδὸν ὅλος ὑπὸ χάρτου τῆς Ἀλγερίας 500 τετραγωνικῶν μέτρων ἐρβαδοῦ. Ἐν τῷ ἀπέναντι τοίχῳ τρεῖς θύραι ἄγουσι πρὸς τρεῖς μεγάλας αἰθούσας, ἀνταποκρινομένας πρὸς τὰς τρεῖς ἐπαρχίας τῆς Ἀλγερίας (Ἀλγέριον, Ὀράν καὶ Κωνσταντίνην). Ἑκάστην τῶν αἰθουσῶν περιλαμβάνει τὰ προϊόντα τῆς ἐπαρχίας μετ' εἰδικῆς ἐκθέσεως τῶν οἴνων αὐτῆς.

Ἰδοὺ ἤδη οἱ ἐπισκέπται ἐν τελείᾳ Ἀλγερινῇ ἐξοχῇ, ἐν εἴδει κήπου, διαφυλαττούσῃ πολλὰς ἐκπλήξεις.

Ἐν μέσῳ ὑπὸ σκηνὴν βλέπει τις τὰ νομαδικὰ φύλα τῆς χώρας ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας. ἡ γυνή του, τὰ τέκνα του, τὰ κατοικίδια ζῷά του εἶτα τὰ ἐργαλεῖά του, τὰ μαγειρικὰ σκεύη, ἡ οἰκοσκευή του ἅπασα, πάντα ταῦτα συμμίγνυνται ἐκεῖ, ἀκριβεστάτην παραστασιν ἀλγερινῆς οἰκογενείας παρέχοντα. Οἱ ἄραβες ἐνοκλάζοντες παραδίδονται εἰς τὰ ἔργα των, ὧν τὰ προϊόντα τοὺς ἐπετραπη νὰ πωλῶσι.

Ἐν τῷ βάθει ἱδρύθη οἰκία Καβύλων, ἥτις κατοικεῖται ὑπὸ εἰκοσάδος ἐντοπίων, διανεμημένων εἰς τέσσαρα ἐργαστήρια.

Δεξιᾷ εὑρίσκονται ἀραβικὰ καφεῖα. Περαιτέρω, μαυρηταν-ικὰ μετ' ἐπιτιατωρίου, ἐν ᾧ θὰ προσφέρεται τὸ περιώνυμον «κουσκοὺς» καὶ ἄλλα ἀλγερινὰ φαγητά. Παρὰ τὸ καφενεῖον ὑπὸ σκηνὰς θὰ τέρπηταί τις θεώμενος νεάνιδας μαύρας παραδεδομένας εἰς τοὺς ἐθνικοὺς χορούς των, ὑπὸ συνοδείαν δαιμονίας ᾠδικῆς μουσικῆς ἐντοπίων. Θὰ ὑπάρχῃ ἐκεῖ προσωπικὸν 40 ἀνθρώπων.

Ἀριστερᾷ ὑπαρχει ὑποστάσιον, ἐν ᾗ δύο φορβάδες μετὰ πώλων θὰ κινήσωσι τὸν θαυμασμὸν τῶν ἱππαφίλων.

Κατεσκευάσθη πρὸς τοῖς ἄλλοις ἴδιον οἰκοδόμημα διὰ τὰ ἐγχώρια προϊόντα μετ' ἀγορᾶς πωλήσεως. Ἀλλαχοῦ δὲ ἀναπαρασταθήσεται ἀδιέξοδος ὁδὸς Kaslah, γωνίας ἐκ τῶν γραφικωτέρων τῆς ἀρχαίας πόλεως τοῦ Ἀλγερίου.

Ὑπελογίσθησαν 3,700 ἐκθέται καὶ πλέον τῶν 600,000 φράγκων δαπναι διὰ μόνα τὰ οἰκοδομήματα καὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν ἐκθεμάτων.

Οἱ Γαλλοι ἐκ παντὸς φιλοτιμοῦνται νὰ καταστήσωσιν ὡς οἷόν τε λαμπρότερον καὶ πιστότερον τῇ ἀληθεία τὸ τμῆμα τοῦτο.

Συνέδρια

Φοβερὸς ὅλως ἀπέβη ὁ ἀριθμὸς τῶν συγκροτηθησομένων συνεδρίων μέχρις 100 περίπου ἀριθμουμένων. Ἡ παγκόσμιος ἐπιστήμη, ἡ παγκόσμιος τέχνη, ἡ παγκόσμιος βιομηχανία, οἷος δήποτε κλάδος τῆς ἀνθρωπίνης ἐνασχολήσεως θὰ ἀναπτύξῃ ἐκεῖ τὰς θεωρίας του, θὰ ἐκθέσῃ τὰς ἀρχάς του. Καταπλήσσεταί τις ἀληθῶς διατρέχον τὸν κατάλογον τῶν συνεδρίων τούτων ἐκσφενδονιζομενος ἀπὸ μιᾶς ἐπιστήμης ἐπ' ἄλλην, καὶ ἀπὸ ἑνὸς παραδόξου σκοποῦ εἰς ἄλλον παραδοξότερον. Πλὴν τῶν συνειθεστέρων συνεδρίων, ἅτινα ἕκαστος εἰκάζει, ἰδοὺ τὰ περιεργότερα, τὸ τῶν περιστεροφίλων, τῆς ἑβδομαδιαίας ἀναπαύσεως, τῆς εἰρήνης, τῶν γυναικείων ἔργων καὶ γυναικείας παιδαγωγίας, τῆς στενογραφίας. κ,τ.λ,

Οἱ δημοσιογράφοι.

Πλείονες δημοσιογράφοι ἢ οἱονεὶ δημοσιογράφοι ὑπῆρχε φόβος νὰ κατακλίσωσι τὴν ἔκθεσιν ἢ ἐπισκέπται. Διὰ τοῦτο ἡ διεύθυνσις ἔλαβε τὸ φιλόστοργον καὶ προστατευτικὸν δι' αὐτοὺς μέτρον, νὰ τοὺς παρακαλέσῃ ὅπως ἀποστείλλωσιν ἕκαστοι δύο ἀντίτυπα τῶν φωτογραφιῶν των, ὄπισθεν τῶν ὁποίων ὀφείλουσι νὰ γράψωσι, τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον αὐτῶν, τὴν διεύθυνσιν καὶ τῶν τίτλον τῆς ἐφημερίδος ἐνῇ δημοσιογραφοῦσι.

Καὶ μία περίεργος ἐρώτησις.

Ἡ ἑβδομαδιαία Ἀγγλικὴ ἐφημερὶς «Tit Bits» ποιεῖται τὴν ἑπομένην ἐρώτησιν. «Τίς ἔσται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκεπτῶν τῆς ἐκθέσεως κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα ἀφ' ὅτου ἀνοίξῃ, ἤτοι ἀπὸ τῆς 6ης—11ης Μαΐου». Προσφέρει δὲ ἀμοιβὴν 1,250 φρ. εἰς τὸν μᾶλλον πλησιάσαντα τὴν ἀλήθειαν.

Ο ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΥΠΟ

ΦΟΙΒΟΥ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

(Συνέχεια προηγ. φυλ.).

Ἅμα τὸ πλοῖον προσήγγισε πλεῖστοι λέμβοι περιεκύκλωσαν αὐτὸ ὅπως διεκπεραιώτωσι τοὺς ἐπιβάτας. Ἐντεῦθεν ἡ θέα εἶνε λαμπροτάτη τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς παρουσιαζούσης ἐξαίρετον γραφικωτάτην γραμμὴν διακοσμουμένην ὑπὸ καταφύτων πεδίων καὶ λόφων ὡσεὶ ἀπὸ μέσου δασῶν ἀναφυομένων· αἱ πλάτανοι, αἱ αἴγειροι καὶ αἱ κυπάρισσοι ποιητικωτάτην χαρακτηρίζουσι τὴν ὅλην εἰκόνα, αἱ δὲ διεσπαρμέναι ἐξοχικαὶ οἰκίαι, ναΐσκοι τινὲς ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ἀπομεμακρυσμένων βουνῶν καὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῶν πλησιεστέρων λόφων, τὸ καμπυλωτὸν τῶν κορυφῶν καὶ ὁ κυανοῦν τῶν πέριξ ὀρέων συμπληροῦσι τὸ εὐχάριστον τῆς γενικῆς ἀπόψεως. Καλλίστη προκυμαία ὑποδέχεται τὸν ξένον, ἡ ὁποία χρησιμεύει καὶ ὡς ἐαρινὸς περίπατος τῶν κατοίκων περιφερομένων ἐκεῖ κατὰ τὰς ἑσπερινὰς ὥρας, ὅτε παιανίζει καὶ ἡ στρατιωτικὴ μουσική. Ἄλλοι δενδρόφυτοι περίπατοι στολίζουσι τὸ ἐξωτερικὸν τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς διασχιζόμενον ὑπὸ οὐχὶ εὐρειῶν ὁδῶν καθίσταται κατά τι πληκτικὸν ὡς ἐκ τῶν ὑψηλῶν οἰκιῶν. Πλεῖσται ἐνετικαὶ ἐπιγραφαὶ ἐφέλκουσι τὰ βλέμματα τοῦ διερχομένου πρὸ τῶν ἀπείρων ἐπαλξεων τῶν φρουρίων, ἐξ ὧν ἄλλα μὲν σώζονται ἔτι ἀκέραια ὡς ἡ δεσποτικὴ χεὶρ ἐνέπηξεν ἄλλοτε, ἕτερα δὲ διεφθαρμένα ὑπό τε τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἀνάγκης ὅπως εὐρυνθῇ ἡ οὐχὶ πολὺ ἐκτεταμένη αὕτη πόλις, ἀλλ' ἡ ὁποία ἐγένετο πρό τινος ἡ ἐκκαμινεύσασα ἑστία τὰ μεγαλήτερα πολιτικὰ ἐπεισόδια τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος Πολλὰ ἄλλα ἀντικείμενα, ἅπερ αἱ πολιτικαὶ περιπέτειαι ἐπεσώρευσαν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ καθιστῶσιν αὐτὴν ἀξίαν πάσης περιεργίας τὸ Παλαμήδιον, ἡ Ἀρβανιτιά, ὁ Ἰτσκαλές, τὸ Μποῦρτζι, περικοσμούμενα διὰ τῶν μνημείων, τὰ ὁποῖα ὁ χρόνος ἐσεβάσθη ἐκ τῆς ἱστορικῆς ἐκενδύσεως, ὅσον διὰ τῶν φυσικῶν καλλονῶν αὐτῶν, εἶνε ἄξια τῆς μελέτης ἐκείνου, ὅστις θέλων νὰ ἀναπολήσῃ ἐν τῇ σημερινῇ στερήσει τὸ παρελθὸν μεγαλεῖον καὶ νὰ μαθῇ εἰς ἅπαξ ἐπὶ πλέον ὅτι καὶ ἡ ἰσχὺς καταρρέει εἰς τὰ ὀρμητικὰ ὕδατα τοῦ ἀκατασχέτου χειμάρρου, καὶ ὡς οὗτος ἀπόλλυται ἐν τῇ ἀχανεῖ θαλάσσῃ ἐγκαταλείπων ξηρὰν κοίτην, οὕτω καὶ ἐκείνη ἀφανίζεται ἐν ταῖς μεταβολαῖς τῶν καιρῶν ἀφίνουσα ὄπισθεν ἐρείπια μόνα τῆς ἀρχαίας εὐκλείας.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον ὑπὸ τὴν λάμψιν τῆς ἀργυροειδοῦς σελήνης λέμβος τις ἐπανῆγέ με εἰς πλοῖον· ἡ νὺξ λαμπρυνομένη ὑπὸ τοῦ σεληνιακοῦ φωτός, τὰ πέριξ ἐπαργυρούμενα ὄρη, ἡ νυκτερινὴ αὔρα μόλις ψαύουσα τὴν γαληνιαίαν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ὁ φλοῖσβος τῆς διαπλεούσης λέμβου καὶ ὁ παφλασμὸς τῶν κωπῶν ἡδέως κατελάμβανον τὸν συναισθανόμενον τὴν χάριν παρομοίων ἀπολαύσεων, καὶ ὁ λεμβοῦχος εἰ καὶ εἰθισμένος πρὸς παρομοίας ἐντυπώσεις, δὲν ἠμέλησε διὰ καταλλήλου ᾄσματος νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐμπνευσθεῖσαν αὐτῷ εὐχαρίστησιν διὰ σιγαλοῦ τόνου, μονοτόνου ἀλλὰ μελῳδικοῦ ρυθμοῦ συμφώνου μετὰ τῶν ἀνακινημάτων τοῦ προχωροῦντος λέμβου. Τὸ ᾆσμα καίτοι χυδαῖον ἦτο λίαν εὐάρεστον τελείως ἐκφραζον ὅ,τι ἠρμήνευε διὰ τῶν τετριμμένων ἐκείνων λέξεων, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ ἁπλότης ἀνεπιτηδεύτως ἀντιποκρίνεται πρὸς τὴν ὁριζομένην ἔννοιαν· ἐνίοτε μάλιστα ὡσεὶ ἐπίτηδες διακοπτόμενον μεταξὺ τῶν στιγμῶν τῆς σιγῆς ἐγκατελίμπανε τὴν φαντασίαν ἀνατρέχουσαν μέχρι τῆς ἐμπνεομένης παθήσεως, καὶ τὴν καρδίαν ἀπολαύουσαν τῆς προσκτημένης γοητείας. Φορτηγὰ πλοῖα ἀναπλέοντα διὰ τῶν λευκῶν ἱστίων ὁλοκλήρως ἐσωπτρίζοντο ἐπὶ τῶν ἠρεμούντων ὑδάτων, φῶτά τινα ἐλαμπύριζον ἀπὸ τῆς ἀμφιθεατρικῆς πόλεως, καὶ ἐν τῷ πελάγει ἁλιευτικοί τινες λέμβοι φέροντες ζωηροτάτους φανοὺς ἀπέσπων τὸ ἀκόρεστον βλέμμα. Ὀλίγον ἀποτέρω ἕτεροί τινες, ὡς ἐκεῖ εἴθισται, ἐπὶ λέμβου διασκεδάζοντες ἁρμονικώτατα ᾖδον ἐπιδεξίως προσκρούοντες τὴν ποιητικωτάτην κιθάραν. Τὸ ᾆσμα αὐτῶν ἀνέφερε τὰς ὀδύνας ἀτυχοῦς παρθένου, ἥτις σφοδρῶς ἀγαπήσασα ἀσπλάγχνως ἠμποδίζετο ὑπὸ τῶν γονέων της ὅπως ἀπολαύσῃ δυστυχοῦς νεανίου, ὅστις ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν ἐκλεκτὴν τῆς πονούσης καρδίας του παραδιδομένην ἄλλῃ ἀγκάλῃ ἀπῆλθε μακρὰν εἰς τὴν ξένην.

Βραχεῖα βροχὴ ἐπελθοῦσα κατὰ τὴν αὐγὴν καθωράϊσε τὴν πέριξ φύσιν νέα προσκτησαμένην θέλγητρα, ὅλη δ' ἐφαίνετο ὡσεὶ ἀφυπνισθεῖσα καὶ καλλωπισθεῖσα, πλήρης ζωῆς καὶ σφρίγους ὅπως ἑορτάσῃ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου. Ἐλαφραὶ πνοαὶ λεπτοτάτου ζεφύρου ἀνεδίδοντο ἀπὸ τῆς ἀντιπέραν ἀκτῆς ῥυτιδοῦσαι τὰ κυανᾶ τῆς θαλάσσης ὕδατα, ἐπὶ τοῦ γλαυκοῦ δὲ οὐρανοῦ ἀκίνητα ἔμενον νέφη τινὰ χρυσούμενα ὑπὸ τῶν ἀναφαινομένων πρώτην τοῦ ἡλίου ἀκτίνων, αἱ ὁποῖαι προσπίπτουσαι ἐπὶ τῶν πέριξ κορυφῶν τῶν ὀρέων περιέβαλλον διὰ ῥοδίνου γλυκυτάτης ἐπιχρώσεως. Ὡς ἐν μέσῳ εὐρείας λίμνης ἀπὸ τοῦ πλοίου ἔβλεπέ τις τὴν πεδιάδα χρυσιζομένην ὑπὸ τῆς ἀνατολῆς τὴν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνεγειρομένην τῆς πρωΐας πάχνην, τὸν ἔμπροσθεν αἰγιαλὸν πλήρη ἱστιοφόρων πλοίων καὶ τὰ λοιπὰ γύρωθεν ἀστικὰ καὶ ἀγροτικὰ ἀντικείμενα, τῶν ὁποίων τὸ σύνολον παρίστα γραφικωτάτην εἰκόνα λίαν ἐπαγωγόν.

Ὀλίγος ἔτι χρόνος ὑπελείπετο ὅπως τὸ πλοῖον ἀπάρῃ καὶ τοῦ λιμένος τούτου οἱ λέμβοι πολλοὺς εἰσεκόμιζον ἐπιβάτας, αἱ δὲ διάφοροι τῶν ἀποχαιρετισμῶν σκηναὶ συνεπλήρουν τὸ ἐπίχαρι τῆς ἀρχῆς τοῦ νέου πλοῦ. Ὁ τελευταῖος συριγμὸς ὁ ξὺς ἀνήγγειλε τὸν ἀπόπλουν, οἱ κατευοδοῦντες ἀπεχώρουν εἰς τοὺς ἰδίους λέμβους, ὁ δὲ βαρὺς τῆς ἕλικος κρότος ἐπλήρωσε τὸν ἀέρα καταστρέφων τὰς φιλοφρονήσεις τῶν ἀποχαιρετιζομένων· ἡ θάλασσα συνεταράχθη πλησίον, τὸ δὲ πλοῖον ἐγκατελίμπανεν ἐπὶ μακρὸν ὄπισθεν αὖλακα, τοῦ ὁποίου αἱ πλευραὶ ἐσχηματίζοντο ὑπὸ τοῦ ἀναπτυσσομένου ἀφροῦ.

Τὸ πλοῖον διέπλεε τὴν Ἀρβανιτιάν, τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα ἐβάφησαν ἄλλοτε ἐρυθρὰ ὑπὸ τοῦ αἵματος τῶν τυράννων, ὅτε ἡ ἐλευθερία ἀκατάσχετος ἐν τῇ ὁρμῇ τῶν πόθων της, κατὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῶν ἠθέλησε νὰ ἐκδικήσῃ τὰς ὀδυνηρὰς βασάνους καὶ τοὺς ἀνεκπλήτους διωγμούς, οὓς τὰ τέκνα της ὑπὲρ αὐτῆς ὑπέστησαν κατὰ τὸν πρότερον χρόνον. Ἠφανίσθη τὸ Ναύπλιον, τὸ μακρὰν Ἄργος, ὀλίγαι λευκαὶ οἰκίαι διεκρίνοντο ἔτι ἐπὶ τῶν κορυφωμάτων τοῦ Ἰτσκαλὲ καὶ τοῦ Παλαμηδίου, ἀλλὰ καὶ τὰ δύο ταῦτα φρούρια μετ' ὀλίγον ἐκρύβησαν ὑπὸ τὴν συνεχῆ σειρὰν τῶν ὀρέων τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς. Μετέπειτα δὲ ἡ Ὑψηλὴ νῆσος ἐφάνη, μικρὰ καὶ ξηρά, καὶ μετ' αὐτὴν ἑτέρα ὑπὸ τὴν ἀπαυγὴν τῆς πρωΐας καθαρὰ ὡσεὶ νῦν ἀνεδύετο ἀπὸ τῶν ὑδάτων τοῦ πόντου, καὶ στιλπνὴ ὑπὸ τὴν λάμψιν τῶν ἐπ'αὐτῆς ἐκτοξευομένων τοῦ ἡλίου ἀκτίνων. «Αἱ Σπέτσαι» πολλοὶ τῶν ἐπιβάτων εἶπον, ἔσπευσαν δέ τινες πρὸς εὐθέτησιν τῶν ἀποσκευῶν των ὅπως εἶνε ἕτοιμοι κατὰ τὴν βραχυχρόνιον διαμονὴν τοῦ πλοίου πρὸ τῆς ἐαρινῆς ταύτης νήσου. Τὸ πλοῖον προὐχώρει, μικρὸν δὲ κατὰ μικρὸν αἱ λευκαὶ οἰκίαι τῆς πόλεως ἐγένοντο ἐμφανέστεραι, αἱ φυτεῖαι καὶ οἱ ἄραιοι δενδρῶνες διεκρίνοντο μεταξὺ τῶν ὑπωρειῶν τῶν χθαμαλῶν ὀρέων, μυλῶνες δέ τινες ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν πέριξ λόφων ἐκτεθειμένοι, τῶν ὁποίων τὰ λευκὰ ἱστία εὐαίσθητα καὶ τῇ ἐλαφροτέρᾳ πνοῇ τοῦ ἀέρος περιεστρέφοντο ταχύτατα, ναΐσκοι ἐπισκιαζόμενοι ὑπὸ ποικίλων δένδρων, τὰ ἁλιευτικὰ πλοιάρια καὶ τὰ φορτηγὰ λίαν γραφικὴν ἀπετέλουν εἰκόνα.

Πρὶν ἢ τὸ πλοῖον προσορμισθῇ εἰς τὸν λιμένα σχεδὸν ἅπαντες οἱ διαπορθμευτικοὶ λέμβοι εἶχον προσδεθῇ ἐπὶ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ, τοῦθ' ὅπερ εἰ καὶ λίαν ἐπικίνδυνον εὐχερῶς εἶχε κατορθωθῆ διὰ τῆς ἐπιδεξιότητος τῶν λεμβούχων, οἱ ὁποῖοι θρασεῖς καὶ τραχεῖς Ἀρβανῖται διαλεγόμενοι καὶ σήμερον ἔτι ἰδίαν διάλεκτον, εὐθὺς ἀνεπήδησαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ζητοῦντες τοὺς μέλλοντας νὰ ἀποβιβασθῶσιν ἐκεῖσε. Μετὰ μικρὸν δὲ τὸ πλοῖον προσήγγισεν εἰς τὸν λιμένα, ὃς εἶνε τοσοῦτον καλὸς ὅσον καὶ ἀσφαλής, ἐκεῖθεν δὲ διέκρινέ τις τὰς λευκὰς οἰκίας τῆς πόλεως ἀτάκτως μὲν ἐρριμμένας ἔνθεν κακεῖθεν ὥστε οὐδεμία νὰ σχηματίζηται εὐθεῖα ὁδός, ἀλλ' ἀποτελούσας καλλίστην εἰκόνα χιονοσκεποῦς πόλεως ἐν πλήρει ἔαρι, ὑπὸ τὸν καύσωνα τοῦ ἡλίου. Ἡ νῆσος εἶνε ὀλίγον γόνιμος, διό οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐπιδίδουσι μᾶλλον τῇ ναυτιλίᾳ, εὐδοκιμοῦσι τῇ σπογγαλείᾳ καὶ συνελόντι ἡ κατοικία αὐτῶν εἶνε πλέον πλωτὴ παρὰ πεπηγυῖα ἀρεσκομένων ταῖς θαλασσίαις περιπετείαις καὶ καταφρονούντων τῆς ἠρεμίας τοῦ ἀστυκοῦ βίου.

Τὸ πλοῖον ἀπᾶραν ἐξηκολούθησε πάλιν τὸν πλοῦν. Τὸ θάλπος τοῦ ἔαρος ἐπετείνετο ὑπὸ τῶν φλογῶν τοῦ ἡλίου, οὐτινος αἱ ἀκτῖνες ῥιπτόμεναι ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἀπετέλουν ἀναθρῴσκόν τι φέγγος ὡσεὶ ἀπὸ τῶν ὑδάτων ἀναπεμπόμενον, καὶ τὸ ὁποῖον ὡς αἴγλη περικυκλοῦν ὅλην τὴν ὄπισθεν νῆσον Σπέτσας μετ' οὐ πολὺ ἀπέκρυψε σχεδὸν, δὲν ἔβλεπέ τις δὲ ἢ μόνας τὰς κορυφὰς τῶν τεφροχρόων ὀρέων αὐτῆς ἀναδυομένας μεταξὺ τοῦ λαμπυρίζοντος πόντου. Νησίδιά τινα δεξιόθεν ἐποικίλλον τὴν μονότονον ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, καθὼς καὶ ἡ ἀριστερόθεν πελοποννησιακὴ ἀκτὴ τῆς Ἑρμιόνης μᾶλλον ξηρὰ ἢ χλωρά, εὐάρεστος ὅμως ὡς ἐκ τῶν πολυσχήμων βράχων, τῶν πολυειδῶν βουνῶν, τῶν ποικίλων κολπίσκων, ὁρμων καὶ ἀκρωρειῶν, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ στιγμῆς εἰς ἄλλην διάφορον ἐνεφάνιζον θέαν.

Μετὰ τὸ πετρῶδες νησίδιον Τρίκραν ἕτερόν τι ξηρὸν καὶ ἀπότομον, ὁ Δοκός, ἀνεδύετο μεταξὺ τῆς ἑρμιονικῆς ἀκτῆς καὶ τῆς νήσου Ὕδρας. Τὸ πλοῖον παρελθὸν αὐτὴν διέπλεε πρὸς τὴν ναυτικωτάτην τῶν Ὑδραίων πόλιν. Σκαιὰ εἶνε ἡ στενὴ καὶ μακροτάτη αὕτη νῆσος, πετρῶδές τι ἐκτεταμένον ὄρος κατάλληλον διὰ τὰς ἀτιθασσεύτους ἐρίφους καὶ τοὺς θέλοντας νὰ ἐκτραχύνωσι τὰ σώματά των οὕτω καθιστάμενοι ἄξιοι τῶν γενναίων ἀγώνων, οὓς ἐνσπείρει ἡ θέα θραυομένων ἀγρίων κυμάτων ἐπὶ ἀξίστων βράχων, τοὺς ὁποίους οὐδέποτε ἐμαλάκυνεν ὁ πράσινος χόρτος. Τραχεῖαι φωναὶ παρέσυραν τὴν προσοχὴν σχεδὸν ἁπάντων τῶν ἐν τῷ καταστρώματι ἐπιβατῶν πρὸς τὰ χείλη τοῦ σκάφους, τούτων δὲ πρόξενοι ἦσαν ἀπειλητικοὶ τὴν ὄψιν ρωμαλέοι λεμβοῦχοι Ὑδραῖοι προσπαθοῦντες νὰ ἀναρριχηθῶσιν ἐπὶ τοῦ πλοίου ἐνῷ τοῦτο ὁλοταχῶς διέσχιζον ἔτι τὴν κυμαινομένην θάλασσαν. Τό ἔργον ἂν καὶ ριψοκίνδυνον λίαν οὐχὶ μετὰ πολλοῦ κόπου κατωρθώθη μετὰ μικρὸν ὑπὸ τῶν ὑδραϊκῶν αὐτῶν δελφίνων, οἱ ὁποῖοι πρὶν ἢ τὸ πλοῖον προσεγγίσῃ εἰς τὸν λιμένα, εἶχον ἀνεύρει τοὺς μέλλοντας νὰ ἀποβιβασθῶσιν εἰς τὴν μικρὰν πόλιν αὐτῶν, καὶ τοποθετήσει ἐντὸς τῶν λέμβων τὰ διάφορα σκεύη.

Λευκοί τινες μυλῶνες ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν λόφων, ναΐσκοι ὑπὸ τὸ στέγασμα μεγάλων βράχων προήγγειλαν τὴν μετ' ὀλίγον ἐμφανισθεῖσαν πόλιν. Ἡ ἄποψις αὐτῆς εἶνε μᾶλλον ἐκπληκτικὴ ἢ εὐάρεστος ὡς στερουμένη καθόλου τοῦ θελκτικοῦ πρασίνου φυλλώματος τῶν δένδρων, ὅπερ ἠδύνατο νὰ ἀμβλύνῃ κατά τι τὴν ἀγριότητα τῶν κρημνῶν τῶν πέριξ πετρωδῶν βουνῶν. Ὡς ἐν Σπέτσαις καὶ ἐνταῦθα αἱ οἰκίαι εἶνε λευκαί, ἀλλὰ διατεθειμέναι οὕτως ὥστε ἡ μὲν νὰ φαίνηται ὑπεράνω τῆς ἄλλης, σχηματίζουσαι τὰς βαθμίδας εὐρέος ἀμφιθεάτρου. Οὐδεμία περίπου ὑπάρχει ὁδὸς ἐκτὸς ἑλικοειδῶν τινων ἀνωφερῶν στενωπῶν μορφὴν λαμβανουσῶν ἐκ τῆς τυχαίας τῶν οἰκιῶν μικρᾶς ἀποστάσεως πρὸς ἀλλήλας, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ καθαριότης εἶνε ἰδιάζουσα, τηρουμένη ὑπ' αὐτῶν τῶν κατοίκων οὓς ἐξαιρέτως χαρακτηρίζει. Ἡ προκυμαία ἂν καὶ οὐχὶ πολὺ ἐκτεταμένη κατέχεται ἔτι ὑπὸ πλεί-

(ἀκολουθεῖ)

ΕΛΕΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΟΛΥΚΛΑΥΣΤΟΝ

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΝ Α. ΔΑΜΑΛΑΝ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΝ ΤΩι ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΝΑΩι ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ.

ΥΠΟ

Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ.

Σήκω! πολὺ ξαπόστασες... σοῦ στέγνωσε τὸ δάκρυ·
ποῦ χθὲς τὸ βράδυ ἔχυνες 'ς τὰ μνήματα μονάχος!
ἀντιλαλοῦν τὰ κύματα μ' ἀφροὺς, ἀπ' ἄκρη ς' ἄκρη,
κι' ἀνασαλεύεται ἡ γῆ, κάθε βουνὸ καὶ βράχος,
τὰ δένδρα μέσ' ς' τῆς λαγγαδιαῖς, στοὺς κάμπους τὰ λουλούδια,
καὶ τὰ πουλιὰ βουβαίνονται καὶ παύουν τὰ τραγούδια.

—

Σκοτάδι... χθὲς στὴ σκοτεινιὰ τῆς νύχτας, ἐκεῖ πέρα.
πῆγα νὰ δώσω φῶς, ζωὴ, σὲ νεκρικὸ κανδύλι,
γιὰ νὰ φωτίσῃ τῆς νυχτιαῖς τοῦ μαύρου μου πατέρα
κι' ἀκούω ξάφνου τὴ φωνὴ, ἀπ' ἄλλου τάφου χείλη.
πῶς ἀπ' τὰ φυλλοκάρδια μου μαράθει κι' ἄλλο φύλλο,
καὶ πῶς θὰ κλάψω σήμερα χαριτωμένο φίλο.

—

Πήγαινε στὰ συντρίμματα μυριολογίστρα λύρα
στὸν ἄνεμο ἡ σκόνη σου, καὶ ὁ βόγγος σου στὸ κῦμα.
καταραμένη ἡ στιγμὴ κι' ἀγλύκατη ἡ μοῖρα,
ποῦ μοῦ' γραψε 'σὲ νεζόσκαφτο πάντα νὰ κλαίω μνῆμα,
πάντα νὰ κλαίω συμφοραῖς, ς' τῆς ἐρημιαῖς νὰ τρέχω
κι' ὅθε διαβῶ, τὸ διάβα μου μὲ δάκρυα νὰ βρέχω,

—

Πέσαν τὰ νειάτα! ἔπεσεν ὁ ζηλεμένος κρῖνος
ἐχάθηκε σὰν τὴ δροσιὰ ἡ ὠμορφιὰ κι' ἡ χάρη
πάει ἡ ματιὰ ἐσβύστηκε σὰν ἀστραπὴ ἐκεῖνος,
ἐκεῖνος πῶπου πήγαινε τὸν εἶχαν καμάρι
ποῦ, τὴ φωλιά του ὁ ἔρωτας στὰ χείλη του εἶχε πλέξη
κι' ἐμάγευε κι' ἐσκλάβωνε μὲ μιὰ του μόνον λέξη.

—

Σὰν τὴ βροντὴ π' ἀντιχτυπᾷ στὰ σύννεφα, καὶ κάτου
μὲ μιᾶς βροχὴ ἀπ' τ' οὐρανοῦ τὰ σπλάχνα, μ' ὁρμὴ πέφτει,
τὸ μήνυμ' ἀντιλάλησε τοῦ ἄκαρδου θανάτου
αὐτοῦ τοῦ μαύρου τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ζωῆς μας κλέφτη
καὶ σειέτ' ὁ τόπος μας μὲ μιὰ, σπαράζει ἡ καρδιά μας.
καὶ πέφτουνε στὸ μήνυμα βροχὴ τὰ δάκρυά μας.

—

Νεράϊδες ἀπ' τῆς Διάκουρας τῆς κορυφαῖς τ' ἀκοῦνε
ἐκεῖναις ποῦ τοῦ δώσανε τὴν τόση ὠμορφάδα.
καὶ τῆς πλεξίδαις τους μαδοῦν, τὰ στήθια τους χτυποῦνε
ποῦ ἐχάθη τέτοιος ἄγγελος γιὰ πάντα, ἀπ' τὴν Ἑλλάδα.
κι' ἀπ' τὰ λουλούδια τοῦ βουνοῦ τοῦ πλέκουνε στεφάνια
γιὰ νὰ τὸν στεφανόσουνε ἀπάνου, ς' τὰ οὐράνια.

—

Κλαίει ἡ Φραγγιὰ τοῦ ἥλιου της μιὰ φλογερὴ ἀχτίδα
θρηνεῖ τὸ ταῖρι, πούχασε τ' ἀγαπημένο ταῖρι.
στήνει τραγοῦδι θλιβερὸ ἡ δόλια μας πατρίδα
γιατ' ἔχασε χρυσὸ παιδὶ, καὶ ζηλευτὸ ξηφτέρι
κι' ἀδελφωμέναις ἡ Φραγγιὰ γλυκὰ μὲ τὴν Ἑλλάδα
ἀνάβουνε στὸ μνῆμά του ἀκοίμητη λαμπάδα.

—

Λαμπάδα γιὰ τὴν ἀστραπή. θεέ μου... μεγάλο κρῖμα...
νὰ σβύσῃ τόσο γρήγορα ἡ φλογερὴ μιτιά του·
νὰ πέσῃ ἄψυχος βουβὸς ς' ἀραχνιασμένο μνῆμα
ἐκεῖνος, ποῦ' δινε ζωὴ, καρδιὰ μὲ τὴν καρδιά του,
Σὰν βασιλέψῃ ὁ ἥλιος μας τί ὠφελοῦν τ' ἀστέρια;
σὰν σβύσῃ ἡ νειότη κι' ἡ ὠμορφιὰ, τί θὲν' τὰ νεκροκέρια.

—

Τοῦ κάκου... ἐμαράθηκε γιὰ πάντα, σὰν λουλούδι·
σύννεφο 'πῆρε τὴ φωνὴ ἀπ' τὸ χρυσό του στόμα,
καὶ δὲν τοῦ δίνει πιὰ ζωὴ τὸ πλιὸ γλυκὸ τραγοῦδι
Μὸν καρτερεῖ νὰ βρέχωμε μὲ δάκρυα τὸ χῶμα,
ποῦ ἐρωτόθρεφτη μυρτιὰ καὶ δάφνη θὰ στολίζῃ,
καὶ τὴ μεγάλη του καρδιὰ γλυκὰ θὰ μᾶς θυμίζῃ.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ ΤΗΣ.

Ῥεύσατε, στίχοι θλιβεροὶ, ἐκφέρατε τὸν στόνον
Καὶ μετὰ τῶν δακρύων μου πραϋνατε τὸν πόνον.
Ἰδοὺ ὁ τάφος της, ἡ νὺξ τῶν πρώην ἡμερῶν της
Ἡ παγετώδης κιβωτὸς τῶν τόσων ἀρετῶν της.
Ἔμμα καλή! Διέτρεξας ὡς ἀστραπὴ ταχεῖα
Τὸν βίον Σου, καὶ παρευθὺς ἐσβέσθη ἡ εὐδία
Ἐνῶ ἀστὴρ κατηύγαζες ἐκ τῆς λαμπρότητός Σου
Αἴφνης νεφέλη μέλαινα ἐσκότισε τὸ φῶς Σου.

—

Ῥεύσατε στίχοι θλιβεροὶ ἐκφέρατε τὸν στόνον
Καὶ μετὰ τῶν δακρύων μου πραϋνατε τὸν πόνον.
Οὐδεὶς ἐν τῷ θανάτῳ Σου εὑρέθη νὰ πονήσῃ
Νὰ κλαύσῃ τὴν νεότητα, τὴν φίλην νὰ θρηνήσῃ.
Ἀλλὰ ψυχρὰ καὶ ἀπαθὴς καὶ ἐν ἀναισθησίᾳ
Ἤκουσε τοῦτον καὶ αὐτὴ ἡ λάτρις Σου Φιλία
Οἱ δὲ πτωχοὶ, οὓς εὐσπλαγχνος ἡ χεὶρ Σου ἐβοήθει
Δὲν εὗρον δάκρυ εὐγνώμον εἰς τὰ ψυχρά των στήθη.

—

Ῥεύσατε στίχοι θλιβεροὶ, ἐκφέρατε τὸν στόνον
Καὶ μετὰ τῶν δακρύων μου πραϋνατε τὸν πόνον
Πάντες οἱ ἄστατοι αὐτοὶ καὶ οἱ ψευδεῖς Σου φίλοι
Ἀνεῦρον τὸ μειδίαμα ἀμέσως εἰς τὰ χείλη
Τὸ πένθος Σου ἦν πρόσκαιρον, πνοὴ διαλυθεῖσα,
Καλή μου Ἔμμα τρυφερὰ, ἀώρως μαραθεῖσα.
Ἡ μνήμη Σου ἐξέλιπεν, ἀνάμνησιν δὲν τρέφουν
Καὶ ἐκ τοῦ τάφου Σου αὐτοῦ τὸ βλέμμα ἀποστρέφουν.

—

Ῥεύσατε, στίχοι θλιβεροὶ, ἐκφέρατε τὸν στόνον
Καὶ μετὰ τῶν δακρύων μου πραϋνατε τὸν πόνον
Ἂν οἱ καιροὶ παρέρχωνται, ἂν διαρρῇ ὁ χρόνος
Πλὴν δὲν ἀφίνει τὸν πιστὸν οὐδέποτε ὁ πόνος
Μόνος αὐτὸς δὲν λησμονεῖ, οἱ θρῆνοί του δὲν παύουν.
Ἀπαύστως δὲ τὰ στήθη του οἱ στόνοι καταθραύουν
Καὶ τότε μόνον νὰ θρηνῇ ἐξαίφνης θέλει παύσει
Ὅταν ἡ τλήμων του ψυχὴ νεκρὰ σὲ ἀπολαύσῃ.

(PARNY)

Ε.Ι.Ε.